

7md

2013 m. lapkričio 29 d., penktadienis

Nr. 44 (1058) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ė | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

Mieli skaitytojai,

Laikraščių ir žurnalų prenumerata 2014 metams „Lietuvos pašto“ skyriuose priimama iki gruodžio 22 d. Nepraleiskite progos kas savaitę skaityti „7 meno dienas“, kurios pačios ateis į Jūsų namus.
Savaitraščio kaina kioskuose – 2,50 Lt, o prenumeratoriams – 2 Lt.
Prenumeratos kaina 1 mėn. – 8 Lt, 3 mėn. – 24 Lt, 6 mėn. – 48, metams – 80 Lt.
„Kino“ žurnalo 1 numerio prenumeratos kaina – 6 Lt, pusmečiui – 12 Lt, metams – 24 Lt.

Prenumeruodami mūsų leidinius palaikote mūsų darbą.

2

Apie festivalį „Vilnius Mama Jazz“

3

Rečitalis Meilės Lukšienės metams

Leonas Dobrzynskis, „Merginos aktas“, 1933–1934 m.

Lietuvė Vilniuje

8

Kas vyksta Azerbaidžano kine

Petras Repšys, „Metų“ antraštinio atvarto projektas. 1993–2000 m.

Savaime suprantamas Donelaitis?

Paroda ir studija „Visagalė tradicija: Kristijono Donelaičio poemos *Metai* iliustracijos ir vaizdinis kanonas“

Monika Krikštopaitytė

Kristijono Donelaičio „Metus“ pagal privalomą programą mokykloje skaitėme visi. Mokėmės atmintinai pradžia, kuri atminty įsismelkė kaip įkyrus posmas. Arba bent jau išsisukinėjom, atsiskaitinėdami spėliojom, kaip dėtis pasimokiusiam. Ar tikrai aštuntokui gali rūpėti, kaip būrai vargsta prie ūkio, kaip nemyli ponų ir tarpusavyje santykius aiškinasi? Ir dar tokia keista kalba – senobiška, hegzametru... Man asmeniškai Donelaitis vertingas ir net įdomus ėmė atrodyt tik studijų metais, kai Viktorija Daujotytė mus mokė kalbą suprasti naujai.

Šiaip ar taip, Lietuvoje Donelai-

tis ir jo poema seniai tapę nepajudinamomis konstantomis. Savaime suprantamomis kaip kūno dalis. Tačiau ką žinome apie „Metų“ pavaldalo susiformavimą ir jį lėmusias aplinkybes? Kodėl iškart visi vienodai pagalvojame apie didžiulę knygą, stambias raides ir regime charakteringos grafikos iliustracijas? Kokiu būdu Donelaitis tapo toks nepajudinamas lyg Puntukas?

Tokių ir panašius klausimus sau kėlė parodos ir studijos autoriai dailėtyrininkė Giedrė Jankevičiūtė ir tekstologas Mikas Vaicekuskas. Pasirodė, kad yra nemažai įdomių istorijų, susijusių su poemos materializacija. Galbūt ne visi mano kartos žmonės žino, kad 1946-ųjų „Metų“ pirmame pokario leidime su

Vytauto Kazimiero Jonyno iliustracijomis dailininko inicialai iš lino raizinių ištrinti ir pavardė iš priešlapio pašalinta, mat Jonynas iliustracijas buvo kūręs dar tarpukariu ir jau buvo pasitraukęs į Vakarų. Tačiau jo stilistikos grafika nesikirto su socialistine vaizduosena, o ir „Metai“ tiko į temą su savo „klasių kovos“ aprašymais. Kitaip tariant, būtent sovietmečiu buvo rūpinamasi mūsų nacionaliniu paveldu, tik, žinoma, savais išskaičiavimais – paradoksas. Tyrėjai parodo, kad 1956 m. leidimo Vytauto Jurkūno iliustracijos nenutolsta nuo Jonyno Donelaičio „Metų“ interpretacijos, remiasi ja. Dar linksmiau tai, kad 1966 m.

NUKELTA | 6 PSL.

Trys banginiai pas džiazą Mamą

„Vilnius Mama Jazz 2013“ festivaliui praėjus

Algirdas Klova

Jau gana daug laiko prabėgo nuo Vilniuje vykusio festivalio „Vilnius Mama Jazz 2013“, kurio šūkis buvo „Tiesiai į širdį“. Turbūt nebūtų įdomu vėl pasakoti viską iš eilės, ką jau daugybę kartų visi pasakojo, todėl paminėsiu tik tris banginius, kurių muzikavimas įsmigo tiesiai į širdį.

Pirmąją festivalio dieną Lietuvos rusų dramos teatre grojo Miguelis Zenonas – 36-erių metų saksofono virtuožas iš Puerto Riko, kurio vardas vis ryškėja džiazų žvaigždžių padangėje. Gražiai apie jį atsiliepia profesionalai, taigi neturiu ko prikišti ir aš. Festivalio koncerto programą sudarė paties Miguelio Zenono kompozicijos – be galo racionalios, protingos ir tvarkingos. Labai aiški forma, nepriekaištinga kompozicija, tobula instrumentų valdymo technika. Beje, būtų sunku apibūdinti šios muzikos stiliistiką. Ji kartais suskamba labai akademiškai, kartais gana moderniai, persipina su pakankamai subtiliai ir kukliai naudojamais Lotynų Amerikos muzikos elementais. Puiku, kad kiekvienas kvarteto narys lyg bitelė stengiasi įnešti savo „medučio“ į bendrą avilį ir sulipinti puikų produktą.

Kaip ir buvo žadėta, keturi patyrę muzikantai yra „susigroję“ kaip vienas kumštis. Pirmiausiai noriu pažymėti efektingą būgnininką Henry Cole'ą, grojantį su Migueliu nuo 2008-ųjų. Kartais „kietas“, lyg senas rokeris, kartais tylus ir subtilus kaip angelėlis, tačiau visais atvejais vienodai profesionalus ir techniškas, Henry Cole'as sugebėjo suregzti visoms kompozicijoms tvirtą, nepajudinamą ritminį pamatą.

Racionalus ir disciplinuotas kaip ir grupės lyderis, puikiai besilaikantis sutartos sistemos yra pianistas Luisas Perdomo. Labai techniškas pianistas, negaistantis laiko tuščioms improvizacijoms ir viską gerai sulip-

dantis į tiksliai paruoštą kompoziciją. Iš visų linksmiausias ir laisviausias pasirodė kontraboso virtuožas Hansas Glawischnigas. Jie abu su Luisu Perdomo lydi Miguelį Zenoną jau nuo pat jo pirmojo albumo.

2012 m. žurnalo „Jazz Times“ kritikai ir skaitytojai Miguelį pripažino geriausiu metų alto saksofonininku. Net keturis sykius ryškiausia kylančia žvaigžde muzikantą paskelbė žurnalo „Downbeat“ kritikai. Jis ne kartą buvo nominuotas „Grammy“ apdovanojimui – greičiausiai tik laiko klausimas, kada tai pavirs prestižine statulėle. Kad tai muzikantas, esantis „ant bangos“ ir sugebantis groti ne tik savo muziką, įsitikinome, kai bisui buvo sugrota džiazų klasika, kuri skambėjo bene geriausiai.

Dar viena žvaigždė (jau nebe kylanti, o tikra), aplankiusi Vilnių per festivalį – saksofonininkas Ernie Wattsas (JAV). Jis yra įsiamžinęs daugiau nei 500 įvairių autorių ir atlikėjų plokštelių, grojęs su šimtais muzikantų, išleidęs 18 savo albumų, laimėjęs dvi „Grammy“ statulėles ir apskritai visko nuveikęs be galo daug. Todėl galima manyti, kad kiekvienas save melomanu laikantis žmogus kolekciijoje turi ne vieną plokštelę, kurioje skamba šio atlikėjo saksofonas. Beje, gali būti, kad Ernie grojimas yra prasiskynęs kelį į jūsų ausis visai ne dėl džiazų, nes daugybė pasaulio muzikų nuo roko iki džiazų, nuo *soul* iki ritmenbliuzo kviečia Ernie Wattsą, kai jų įrašams reikia „stulbinančio“ saksofono solo.

„Matau muziką kaip būdą sujungti visus žmones – taikoje ir harmonijoje. Visi fiziniai objektai turi savo vibracijas; muzika, kurią groju, yra energijos vibracija, kuri paliečia žmonių bendrumą. Tikiu, kad muzika – tai per mus dainuojantis Dievas“, – sako Ernie Wattsas. Sunku patikėti, bet „Vilnius Mama

Jazz“ publika pamatė ir išgirdo jo kolektyvą, susibūrusį beveik prieš du dešimtmečius. Su pianistu Christofu Saengeriu Ernie yra išleidęs du dueto albumus. Klasikinio išsilavinimo pianistas yra gerai žinomas ir džiazų scenoje. Jis yra grojęs su Branfordu Marsaliu, Alu Fosteriu ir kitais. Nepaprastai jautrus būgnininkas Heinrichas Kobberlingas ne vienus metus siautėjo Niujorko džiazų scenoje, dirbo su daugybe puikių naujojo džiazų muzikantų. Kontraboso virtuožas Rudis Engelis dėsto studentams ir nuolat koncertuoja visame pasaulyje. Iš jų visų keturių susiformavo nekintama muzikantų sudėtis, su kuria, pripažįsta Ernie, jis jaučiasi kaip žuvis vandenyje. Tikrai, tai buvo justai jiems grojant.

Ernie Wattsą nuostabu ne tik girdėti, bet ir matyti. Jis pastebimas ir žavus ne tik tada, kai groja. Net ir tylos momentais, klausydamasis kitų, jis visą laiką dalyvauja muzikoje savo veido išraiška, judesiais, kurie išduoda jo mintis ir jausmus. Su savo kolektyvo nariais jis yra visą laiką – kai pučia saksofoną, krato barškaliuką, pereina iš vienos scenos vietos į kitą, rodo muzikantams muzikos epizodų tvarką ir panašiai.

Ir trečiasis, ko gero, labiausiai lauktas džiazų virtuožas buvo festivalį tinkamai užbaigęs kubiečių kilnės pianistas Gonzalo Rubalcaba su savo naujausia grupe „Volcan“, kuri vadinama „visų žvaigždžių komanda“. Įvairūs rimti muzikiniai leidiniai vadina jį pasaulinės klasės pianistu, pasižyminčiu įspūdingu grojimo intensyvumu ir instrumento valdymo technika. Tai, be jokios abejonės, vienas geriausių džiazų muzikantų pasaulyje. Šis susitikimas su „Grammy“ laureatu, puikų klasikinį muzikinį išsilavinimą turinčiu kubiečių pianistu iš anksto žadėjo rimtą festivalio pabaigą. Šiuo metu itin produktyvų laikotarpį išgyvenantis muzikas šįkart Vilniuje pasirodė

Miguel Zenon (saksofonas), Hans Glawischnig (kontrabosas) ir Henry Cole (mušamieji)

D. JADEVIČIENĖS NUOTR.

su grupe „Volcan“. Grupės nariai – Horacio El Negro Hernandezas (mušamieji), Armando Gola (bosinė gitara), Anthony Carrillo (perkūsija) – yra dalyvavę daugiau nei 150 plokštelių įrašuose, tarp jų bendražygių yra įvairių žanrų žvaigždės, nuo džiazų veterano Arturo Sandovalio iki popžvaigždės Jennifer Lopez. „Kodėl pavadinimas „Volcan“ – „Ugnikalnis“? Nes ugnikalnis sujungia keturias gamtos stichijas: žemę, vandenį, orą ir ugnį. Be to, jis yra nenuspėjamas, primena mums apie tikslus, į kuriuos kopiname“, – sako atlikėjas.

Gonzalo Vilniaus kongresų rūmuose grojo jau nebe pirmą kartą. Ir nežinau, kas čia kaltas, bet...

Pradėsiu nuo pradžių. Pirmą kartą Gonzalo Rubalcabą išgirdau prieš kokį dešimtmetį Vilniuje, Nacionalinės filharmonijos salėje. Jis grojo vienas. Tada žavėjo viskas: akustiškai (be jokių mikrofonų) atliekama išgryninta muzika, virtuoziškas instrumento valdymas, nesavitikslė muzikinės minties raiškos įvairovė, nepriekaištinga muzikos tėkmės forma, nuoširdumas, tylos estetika. Antrą kartą Rubalcabą girdėjau festivalyje „Kaunas Jazz“, nors ir Vilniuje, Kongresų rūmų salėje. Ir, rodos, niekas nepasikeitė,

bet kažkas buvo ne taip. Žinoma, metai bėga, keičiasi ne tik atlikėjų, bet ir mano mąstymas. Viena interviu Rubalcaba yra pasakęs: „Mano muzikoje susipina trys įtakingos srovės: daugialypė Kubos muzikos kultūra, klasikinė muzika ir amerikietiško džiazų tradicija. Pastarojoje mane labiausiai jaudina ir domina improvizacijos aspektas; kitus elementus – harmoniją, ritmiką, formų įvairovę – randu kitose dviejose srovėse. Kalbant apie mintį, man svarbūs esminiai dalykai. Turint omeny, kad muzikos raiška nėra verbalinė, prasmę, kurią stengiuosi perteikti, kiekvienas iššifruoja savaip, ir ji tampa priklausoma nuo klausytojo interpretacinių sugebėjimų.“ Sutinku. Visa tai buvo pastebima ir dabar – improvizacijose, ypač kai kubietiška ar kita „latina“ tema buvo improvizuojama amerikietiško džiazų maniera ir priešinai. Tai labiausiai ir žavėjo šiame Rubalcabos koncerte. Gal ne visada patiko kiti grupės nariai, nors jie labai geri muzikantai. Gal tai dar pernelyg naujas projektas?

Taigi, prisiminiau tris, mano supratimu, svarbiausius festivalio momentus. Buvo ir daugiau malonios, geros muzikos, tačiau ne viską juk žmogus spėji aprašyti.

Karmen metamarfozės

Baletas „Karmen“ premjerai Lietuvos nacionaliniame operos ir baletų teatre artėjant

Seniai žinomas siužetas, įvairiose „kultūrinimosi“ vietose skambanti gerai pažįstama muzika. Ir vis dėlto Lietuvos nacionalinis operos ir baletų teatras ryžosi savo repertuare turėti ne tik operą, bet ir baletą „Karmen“ pagal Georges'o Bizet muziką.

Baletas „Karmen“ turi senas tradicijas, prasidėjusias dar Mariuso Petipa 1845 m. baletu „Karmen ir Toreadoras“. Jau vėliau, 1875 m. G. Bizet sukurtą operą įkvėpė visą plejadą įvairių kartų baletmeisterių kurti Karmen tema. Kasjėnas Golizovskis, Roland'as Petit, Johnas Cyrilas Cranko, Antonio Gadesas, Matsas Ekas ir daug kitų talentingų baletų kūrėjų neatsispyrė šios

aistringos muzikos traukai. Nepaprastai efektingą Rodiono Ščedrino sukurtą siuitą G. Bizet operos temomis specialiai Majai Pliseckajai pastatė choreografijos korifėjus Alberto Alonso. Būtent R. Ščedrino G. Bizet baletu muziką mūsų teatre interpretavo ir K. Pastoras.

Mintimis apie baletą „Karmen“ kūrybą, šiuolaikiškos interpretacijos aktualumą ir kitus subtilius momentus sutiko pasidalinti šokio pasaulyje gerai žinoma choreografė Didi Veldman.

„Karmen“ yra dažniausiai statoma opera pasaulyje. Kas Jus paskatino imtis šios temos?

Dar 1998 m. tuometinis „Nort-

hern Ballet“ teatro direktorius Christopheris Gable'as pasiūlė sukurti šiam teatrui baletą „Karmen“. Jį patį tokiai temai įkvėpė balerina, kuri dirbo minėtame teatre. Christopheriui Gable'ui atrodė, kad ji tiesiog sutverta Karmen vaidmeniui, ir jis tikėjo šio persikūnijimo įtaiga ir sėkme. Tai buvo taip romantiška! Žinoma, aš sutikau. Gable'as pats parašė scenarijų, aš sugalvoju spektaklio koncepciją, kurioje dramaturginės scenos darniai jungiasi su šokiu.

Deja, Christopheris Gable'as mirė dar net neprasidėjęs repeticijoms. Vis dėlto spektaklis buvo pastatytas ir parodytas „Northern Ballet“ teatro scenoje.

Jūs „Karmen“ jau matė net trijų žemynų publika. Lietuvoje tai ketvirtas šio spektaklio pastatymas. Ar jis kažkuo skiriasi nuo pirminio varianto, ar tai tas pats 1999 metais gimęs baletas?

O, ne! Galima sakyti, kad tai visiškai naujas pastatymas. Nauja, specialiai šiai scenai pritaikyta scenografija, originalūs Kimie Nakano sukurti kostiumai, videoprojekcijos, kuriose integruotas Lietuvoje sukurtas filmas. Net choreografija kiek transformavosi, atsižvelgiant į artistų sugebėjimus ir polėkį. Garisioj toreadoro Eskamiljo arija, interpretuojama roko stiliumi, taip pat yra naujas sumanymas, skirtas tik Vilniaus teatrui.

Kaip Jūs pati manote, kuo originalus Jūsų baletas „Karmen“, kokia pagrindinė spektaklio idėja ir kokių konfliktų linijas savo interpretacijoje akcentuojate?

Šis pastatymas yra labai žemiškas, šokama basom kojoms, jame daug humoro. Norėjau išryškinti lengvabūdiškumo temas, kad pabrėžčiau dramatiškas scenas ir ši priešprieša leistų sukurti emocionalią viso spektaklio dramaturgiją. Pagrindinė mano mintis buvo sukurti įvairaus amžiaus žmonėms suprantamą „Karmen“, kad žiūrovas tapatintųsi su pagrindiniais herojais ar situacija, jaustų gailėstį pagrindiniams herojams.

NUKELTA | 5 PSL.

Prisiminimų polifonija

Giedrės Lukšaitės-Mrązkovos klavesino muzikos rečitalis

Vytautė Markeliūnienė

Pastarasis Prahos Mūzų menų akademijos profesorės Giedrės Lukšaitės-Mrązkovos klavesino muzikos koncertas Vilniuje (lapkričio 17 d. Taikomosios dailės muziejuje) buvo proginis – skirtas Mamos, lietuvių literatūros ir švietimo istorijos tyrinėtojos, pedagogės, Lietuvos švietimo koncepcijos kūrėjos Meilės Lukšienės metams. Tačiau buvo neeilinis ir savo muzikine programa. Ir tai, ko gero, tapo labai svarbia dingstimi pamąstyti apie „dar vieną“ proginį vakarų variantą, kurį visą šįkart sukomponeavo rečitalio autorė. Kodėl pasirodė tokia patraukli ir neįprasta vakaro kompozicija? Pirmiausia dėl to, kad sujungdama žodį, asmeniškumą prisiminimus ir muziką, Giedrė Lukšaitė-Mrązková ir vienoje, ir kitoje raiškos sferoje nedarė nuolaidų nei sau, nei sumanytam vakaro žanrui. O ir prisiminimų mintys, kad ir asmeniškoms, išdėstytos labai apgalvotai, mezgė ryšį su tauria muzikos programa – tiesiogiai ar tik iš tolo. Muzikuojantys namai, muzikuojantys kaimynai, jų vaikai, vaikiški žaidimai, neapėinantys muzikos inspiracijų. Vienu svarbiausių Meilės Lukšienės dvasios interesų ir buvęs muzikos menas, visą gyvenimą čęs greta. Ji pati buvo išmintinga muzikos vertintoja,

neblogai skambino fortepijonu, kurio garsai formavo jos vaikų reikmes. Meilė Lukšienė jautė nuostabią atgaivą skambinti fortepijonu keturiomis rankomis Franžą Schubertą, Liudwigą van Beethovoną, turėjo priėjimą šio muzikavimo bičiulę, partnerę – Giedrę Žmuidzinavičiūtę-Gučienę.

Šie Giedrės Lukšaitės-Mrązkovos prisiminimai (jų – nei per daug, nei per mažai) dėliojami pagrėčiui su rimta rečitalio programa, nestokojančia svarbių muzikinių praeities atodangų. Regis, dabar atlikėjos žvilgsnis ilgiau yra stabtelėjęs prie čekų ankstyvojo klasicizmo atstovų kūrybos: Leopoldo Koželūho, Jiri Antonino Bendos, Josefo Antonino Štepano. Klavesinininkė yra įrašiusi nemažai jų muzikos ir nuolat jaučia poreikį įvairiais būdais tą muziką skleisti.

Yra atlikėjų, kurie ilgainiui suranda savo repertuarą, savąjį instrumentą, ir visa tai savaip brandina jų asmenybę, tampa jų savastimi. Dabar tarsi ir nesuabejotum, kad Giedrės Lukšaitės-Mrązkovos kelias galėtų klostytis be klavesino. Šio instrumento artikuliacija, faktūros spindesys ir perregimumas, tembro erdvė – tai toji terpė, kuri skatina Giedrę Lukšaitę-Mrązkovą nuosekliai ieškoti savojo komentaro klavesinui atliekamai muzikai, savojo ištarmių derinio, savo sios atlikimo paslapties.

Kaip tik tai individualiu žymeniu ir paženklinu rečitalyje skambėjusius čekų kompozitorių opusus, be kita ko, ir Johanno Sebastiano Bacho tris Preludus ir fugas iš GTK II tomo, Wolfgango Amadeus Mozarto ankstyvąją ketvirtąją Sonatą. Kitaip nei fortepijonas, klavesinas lyg ir neleidžia įsiau drinti, atvirauti, mėgautis plačios dinaminės skalės paletę. Visa čia susitelkia retorinėje būsenos ar minties išstarmėje, tempų proporcijose ar tiesiog skonio ir proto valdomoje fantazijoje, kuriai ir lemta rasti adekvačią muzikinę artikuliacijos formą. Tad penkių kompozitorių kūryba rečitalyje atsivėrė kaip skirtingi muzikiniai pasauliai, savaip keliaujantys iš baroko į klasicizmą ar šių stilių sankirtos briaunomis. Meditatyvia raiška apgaubta J.S. Bacho Preludų ir fugų grandinė, nepaisant gyvų tempų, tolygiai pulsuojančios ritminės polifonijos tėkmės, švytėjo įvairialypės darnos atošvaitais. Atlikėja pasakojo, kad ieškodama muzikinių vaizdinių, charakterių šio kompozitoriaus fugų temoms, dažniausiai remiasi liuteroniško choralo pavyzdžiais. Ko gero, tarp jų surastos intonacinės sąsąukos, kaip ir atitinkamų tonacijų individualumas, ir lėmė tą nematomą, bet nujaučiamą naratyvą, kurio gyvybė įkvėpė vis kitokius fugų vaizdinius, jiems rezo-

Meilė Lukšienė (sėdi), dukra Ingė (kairėje), sūnus Rimitis Lukša ir dukra Giedrė Lukšaitė-Mrązková
E. TERVIDYTĖS NUOTR.

nuojančius kūrybingus klavesinininkės komentarus.

Rečitalio repertuaru Giedrė Lukšaitė-Mrązková, regis, sykiu norėjo pasidalyti ankstyvojo klasicizmo dvasios pasaulio grožiu – kaip skirtingai jis sklaidžiasi, atautas dar glūdinčiais joje baroko šešėliais ar pražystantis skaidriai paprastomis faktūromis, kaip jis vėliau jau stiebiasi link jausmingos, ekspresyvos raiškos, pranašaujančios romantizmo preambulę. Istorinių instrumentų ir jų muzikos savitumą giliai išstudijavusi atlikėja sukūrė stulbinamos įvairovės paletę. Kruopščiai išpuoselėtas dainingasis pradav formavo L. Koželūho Sonatos e-moll, op. 13, Nr. 3 ciklą, sąmojis ir pastabumas –

W.A. Mozarto ketvirtąją sonatą, teatrališkoji raiška ženklino J.A. Bendos trijų dalių Sonatą Nr. 9. Subtiliu baroko ir klasicizmo, klavesino ir fortepijono stilių dialogu atsivėrė turtin-ga, neseniai iš naujo atgimusi garsaus Vienos kompozitoriaus J.A. Štepano kūryba.

Rečitalyje vyraujanti čekų kompozitorių kūryba antrino dar vienam svarbiam įvykiui. Lapkričio 14 d. Čekijos Respublikos ambasadoje buvo apdovanoti Čiurlionio fondo nuotai metų švietimo uždėję in-ša puoselėjant ir turtinant Lietuvos ir Čekijos ryšius. Tarp jų – Giedrė Lukšaitė-Mrązková, istorikai Dalia Bukelevičiūtė ir Lubošas Švecas, verslininkas Vladislavas Petraškevičius.

Tai modernu?

Spektaklis „Contemporary?“ programoje „Atvira erdvė“

Helmutas Šabasevičius

Nors šiuolaikinis Lietuvos šokis dar neapsisprendęs, kur ieškoti savo šaknų, naujasis spektaklis „Contemporary?“, įtrauktas į „Menų spaustuves“ programą „Atvira erdvė 13“, byloja, kad erdvės ir laiko distancija, iš kurios pradėdama žvelgti į savo istoriją ir nūdieną su tam tikra saviironijos doze, jau susiformavo. Aktorių ir šokėjų Agnės Ramanauskaitės, Manto Stabačinsko ir Pauliaus Tamolės spektaklis „Contemporary?“ (premjera – lapkričio 22 d.) žadėjo atskleisti šiuolaikinio šokio kūrimo užkulius. Pirmasis žingsnis šokio savastabos link žengtas, o naujasis kūrinys skatina galvoti ne tiek apie jį patį, kiek apie jo objektą. Šis impulsas, matyt, yra didžiausias artistų ir jiems talkinuosios dramaturgės Sigitos Ivaškaitės nuopelnas, leidžiantis ir šią jauniausią Lietuvos teatro formą įtraukti į šiuo metu vis daugiau dėmesio sulaukiantį metateatro diskursą.

Spektaklio anonsas paskatino atmintyje ieškoti dešimties metų senumo įspūdžių ir netrukus išryškėjo choreografo Tomo Rodeno ir Pete'o Shentono trupės „New Art Club“ iš Didžiosios Britanijos spektaklis „This is Modern“, parodytas

tarptautinio festivalio „Naujasis Baltijos šokis“ programoje 2003-iaisiais. Jo tema – modernus šokis – buvo perteikta taikliai, šmaikščiai ir su pavydėtina teatrinio ritmo pajautu. To kaip tik trūksta ir daugumai lietuviško šiuolaikinio šokio spektaklių, ir naujam kūrinui, mėginančiam šį fenomeną reflektuoti. Nuoseklumas nėra privaloma postmodernistinės ir postdraminės epochos kūrinių savybė, tačiau žanras, kurį pasirinko spektaklio kūrėjai, vis dėlto reikalauja labai atidžios kūrybinės medžiagos analizės ir autoredekacijos – nesinori tikėti, jog temos, motyvai ir citatos, susiję su mūsų šokio kasdienybe – kad ir kokia ji būtų, – kūrėjams tėra į plastikinį maišą kaip pakliuvo sugrūsti drabužiai, po kuriuos kvičiamasi tiesiog iš reikalo.

Jau pati spektaklio pradžia su užkulsių projekcijoje lūkuriuojančiais šokėjais stokoja prasminės artikuliacijos – esi pasiruošęs tam, kad ketvirtosios sienos spektaklyje tikrai nebus, bet po šios introdukcijos sekantis epizodas suglumina išstetum pagali geriausias mūsų šiuolaikinio šokio tradicijas. Supranti, kad embriono pozomis tamsioje scenoje gulinių šokėjų traukuliai įprasmina amžiną meno gimdymo ir menininko gimimo kančią, bet atrodo,

kad išlavinti artistų kūnai tuo mėgaujasi be jokios saviironiškos distancijos, ir norisi, kad sodrus Pauliaus Tamolės balsas šitą seansą ryžtingai nutrauktų kur kas anksčiau. Ir kitose spektaklio vietose kol kas nesurastas tinkamas plastinis santykis tarp šokio ir sąmoningos jo refleksijos – nors galbūt šiuolaikinio šokio profesionalai jį gali geriau apčiuopti: kada šokama iš tikrųjų ir kada tas šokis tampa refleksijos tema.

Artistinė spektaklio medžiaga – tikrai aukštos kokybės. Visi aktoriai žinomi įdomiais darbais šokio ir teatro scenose, bet kaip idėjos autoriai ir choreografai jie pasirodė dar nepakankamai subrendę, o aštria kritikės plunksna ir tvirta nuomone garsėjanti spektaklio dramaturgė kol kas nesurado būdų suverti repetacijų ir improvizacijų metu atsiradusių scenų ant netrukėjančio vidinės dramaturgijos siūlo.

Improvizacijose – nemažai citatų, kurios iš labai arti pažįstantiems Lietuvos šokio pasaulį tikriausiai skaitomos kur kas lengviau, nei tiems, kurie nebepajėgia suspėti su vis intensyvesnais šios kultūros tempais. Tačiau ir nebesusėjantiems aišku, kad atskiruose epizoduose švelniai apžaidžiami šio cecho grandų – Airos Naginevičiūtės,

Loretos Juodkaitės, Birutės Banevičiūtės – kūrybiniai metodai ir plastinė kalba. Prieš savaitę Aidas Giniotis ir „Atviras ratas“ iš Carlo Gozzi „Trijų apelsinų“ lupo lietuviško dramos teatro režisūros realijas, o „Contemporary?“ naudojo ir šokio repetacijų salėse tikriausiai skambančias frazes apie „ilgas galūnes“, išsakė nuoskaudas dėl amžino „vyrų trūkumo“, nepasitenkinimą savo kūnu, susikaupusius skaudulius dėl dėmesio ir įvertinimo stokos, dėl parduotų dešimties bilietų ir daugiausia keturių spektaklių, kuriuos turi galimybę sušokti ilgai vaidmens laukiantis atlikėjas.

Kostiumų rinkimosi scenoje šmaikštus pasirodė kolegų iškart užgniauztas Stabačinsko noras pasirinkti Adomo kostiumą (kiek dešimtmečių prireiks, kol šis vidinis ir išorinis tabu bus nugalėtas?), o Ramanauskaitės pageidavimas ilgos gražios suknelės su nuoga nugara netikino – juk spektaklis apie „contemporary“, o ne kokias nors komercinės choreografijos rafinerijas. O gal tai irgi iki šiol slopinamos šiuolaikinio šokio menininkių svajonės?

Spektaklyje nuskamba skaudūs, jaudinantys, esminiai profesijos klausimai. Ar iš tikrųjų šiuolaikinio šokio atlikėjas – jau profesija? Ko-

D. MATVEJEVO NUOTR.

kios sąlygos jam sudaromos palai-kyti savo artistinę formą ir tobulėti? Tikriausiai todėl spektaklio pabaigoje naudojamas Airos Naginevičiūtės spektaklio „EGO ir ID“ vaidzo įrašas. „Tikras“ spektaklis tampa fonu „netikram“ savianalizės scanso rezultatui, apie kurio pradžią praneš antrą kartą spektaklyje nuskambėjęs priminimas „išjungti mobiliuosius telefonus“ ir gėstančios šviesos.

„Contemporary?“ – atviras spektaklis, o atvirumas visada jaudina, tik norėtusi, kad teatre jis nepavirstų atvirumo šampais. Rodosi, „Bebaimio“ parafrazė – pokalbis su publika, kurį moderuoja Tamolė po Stabačinsko epizodo – premjeroje išprovokavo nuoširdią, spontanišką jo analizę (nebet tai buvo ketvirtoji, programoje nenurodyta spektaklio herojė, o jos tekstas – scenarijaus dalis). Viena žiūrovė teigė įžvelgusi epizode šokėjo blaškymąsi, sunkią jo našą ir „jos smeigimą...“ Tik kur? Nėra taip paprasta pasakyti – galvojant ir apie vieną epizodą, ir apie visą valandos trukmės spektaklį.

Konceptualiojo šokio (ne)apibrėžtumai

Pokalbis su Bojana Cvejić

Bojana Cvejić – iš Serbijos kilusi performanso teoretikė ir praktikė, dirbanti šiuolaikinio šokio, teatro bei muzikos srityse. Straipsnių įvairiuose atlikimo menams skirtuose žurnaluose, taip pat knygų „Anapus muzikos kūrinių: Performatyvinė praktika“ („Beyond the Musical Work: Performative Practice“, Belgradas, 2007) ir „Choreografo partitūra: Fase, Rosas danst Rosas, Elena's Aria, Bartok“ („A Choreographer's Score: Fase, Rosas danst Rosas, Elena's Aria, Bartok“, Briuselis, 2012, su Anne de Theresa De Keersmaecker) autorė. Čia pristatome teoretikės samprotavimus apie „konceptualiojo šokio“, taip pat „tyrimo“ ir „laboratorijos“ sąvokas – atsakymus į Xaviero Le Roy'aus klausimus diskusijoje „Tyrimas ir laboratorija“, surengtoje 2005 m. „Tanzquartier Wien“ centre vykusios konferencijos „INVENTORY: Dance and Performance Congress / Live Act / Intervention / Publication“ metu.

Xavier le Roy: Kadangi tokio termino vartojimo išvengti nebegalime, norėčiau paklausti, kaip jūs suprantate konceptualųjį šokį? Kaip jį apibūdinti per santykį su šokiu apskritai, su konceptualiuoju menu? Kada pirmą kartą perskaitėte ar išgirdote terminus „konceptualusis šokis“, „nešokis“ ar „antišokis“? Kaip, jūsų manymu, šie terminai suprantami choreografijos meno ir kituose laukuose? Kaip šiuos terminus suprantate jūs? Kaip manote, kodėl buvo pasirinkti būtent tokie?

Bojana Cvejić: „Konceptualiojo šokio“ termino patys jo kūrėjai, t.y. šia etikete paženklinoti choreografai, teoriškai neapmąstė ir programiškai nepristatė. Jo teoriškai neišplėtojo ir šiuolaikinės konceptualiojo šokio praktikas skendantys Europos bei Amerikos scenos menų diskursai. Lig šiol buvau įsitikinusi, jog šis terminas yra toks netinkamas, kad jį reikėtų atmesti, mat jo vartojimas toms praktikoms vystytis daugiau kliūdo, nei padeda. Bet kadangi terminas atkakliai vis sugrįžta, ir vis dažniau – su negatyvia intencija užbaigti tam tikrą paradigmą, tai galėtume dar kartą pasiaiškinti, kokiū būdu pagal terminą „konceptualusis menas“ buvo nukaltas įvardijimas „konceptualusis šokis“. Kalbėsiu dalindama argumentus į dvi dalis: dėl kokių priežasčių, viena vertus, sąvokos „konceptualusis menas“ turinys yra pagrindas sakyti „taip“ konceptualiojo šokio terminui (tai, beje, tikrai nėra tos priežastys, dėl kurių terminas atsirado, mat jo vartojimas rodo, jog jis nėra paremtas žiniomis apie konceptualųjį meną), ir, kita vertus, dėl ko tas pats turinys yra pagrindas sakyti „ne“.

Taip

1. Konceptualusis menas antroje 7-ojo dešimtmečio pusėje sukūrė naują kalbos akto estetiką. Minimalistinės skulptūros kūrėjas Donaldas Juddas puikiai ją perteikė tokiu teiginiu: „Tai meno kūrinys, jeigu aš taip sakau.“ Ir iš tiesų, jeigu kai kurios dabartinės šokio praktikos savo originaliems pasiūlymams, kaip suprasti šokį apskritai, naudoja performatyvą „tai yra choreografija, tai yra, galėtų būti šokis“, tai jos jau nutolsta nuo įprastinės deklaracijos ir intencijos estetikos. Teiginys „tai yra choreografija“ nėra neutralus ir nemotyvuotas, nes jis skirtas atlaikyti vėraujančių nuostatų šokio atžvilgiu pasipriešinimą, institucinį priešišumą ne tik kitokiems nei įprasta teiginiams, bet ir pačiai teiginio formai.

2. Kai šokio ar choreografijos kūrinys laikomas savotišku teiginiu, išsakomu šokio kontekste, jis tampa šokio komentaru. Čia reikia iš naujo svarstyti, kaip teiginys „tai yra choreografija“ susijęs su Josepha Kosutho pateiktu apibrėžimu, pagal kurį meno kūrinys yra analitinis teiginys. Šokyje niekada nebuvo Kosuthui būdingo analitinio kritinio konceptualizmo, kuris analizuotų galimus teiginių tipus pozityvistinės logikos priemonėmis, lingvistiniais ar semiotiniais modeliais, pakeisdamas atliekamą medžiagą metalingvistiniu diskursu apie šokio prigimtį. Tačiau vadinamųjų konceptualiojo šokio praktikų teiginio forma yra artima konceptualiajam menui savirefleksyvumu, kuris, tiesa, yra ne tiek diskursyvas ar epistemologinis, kiek percepcinis / antiesencialistinis; dėl to čia daugiausia dirbama su šokio materialumu ir su žiūrovo percepcine patirtimi bei interpretacinėmis būsenomis. Konceptualiajame šokyje savirefleksyvumas nukreiptas į teatro mechanizmą, į sąlygas, vaidmenis bei procedūras, pagal kurias kažkas žiūrovui pristatomas kaip šokis, todėl šokis tampa savo paties atlikimo objektu. Toks dėmesio krypties pokytis skatina radikalią laikyseną: jeigu šokis bandytų pasakyti mums ką nors apie pasaulį, jam neišvengiamai nepavyktų... Šokis gali tik reprezentuoti reprezentaciją, kitaip tariant, savo paties priemonės, mechanizmus bei ideologijas, skirtas produkuoti prasmę ir statusą šiuolaikinės kultūros kontekste.

3. Dėl to savirefleksyvumą būtų galima pervadinti žiūroviškumu, kai atsigręžiama į suvokimo rėmus, o kai kuriais retais atvejais – receptiškumu, kai iš žiūrovo reikalaujama diskursyviai įsitraukti į pastangas suprasti, ką kūrinys teigia esant choreografija. Prasmė atsiranda per struktūrinius ryšius tarp paties kūrinių ir šokio bei choreografijos lauko, autoriaus ir žiūrovo buvimo sąlygų bei vaidmenų.

4. Ar konceptualusis šokis imasi konceptualiajam menui būdingos institucinės kritikos? Tik tiek, kiek tai susiję su meno objekto bei produkto statusą grindžiančio ideologinio fetišizmo kritika. Nepaisant šios kritikos, vadinamasis konceptualusis šokis dalyvauja instituciniuose platinimo tinkluose; kai kurie programų sudarytojai siekia bendradarbiavimo kuriant koncepcijas ar veikia kontekstus festivaliams, kurie būtų palankūs konceptualiojo šokio teiginiams ir pasiūlymams.

Ne

1. Vadinamojo konceptualiojo šokio kūrinys nesiekia panaikinti percepcinės plotmės. Net jeigu konceptualusis šokis yra patyręs vadinamojo Duchamp'o efekto poveikį, jis neuzkloja percepcinės plotmės lingvistinė, žodis jame nevyrauja judesio atžvilgiu. Jame nėra dogmatinio fiziškumo draudimo kaip konceptualiajame mene, kur meno objektas buvo pakeistas teoriniu objektu. Priešingai, konceptualiojo šokio praktikos yra paremtos naujų judesio ir kūno raiškos materialumo konfigūracijų paieškoms, atsisakanti romantinės neišsakomybės bei neaprepiamybės samprata, beždžio kūno anonimiškumo ir taip toliau. Tai, kad vengiama tokių žodžių kaip „tautologija“ ir „savireferentiškumas“, siejamų su konceptualiuoju menu ir pateikiamų kaip priekaištai konceptualiajam šokiui, lemia Vakarų kultūroje išsiskiriantį viltis, kad šokis bus minties įvykis dar prieš tapdamas ištara. Būtent todėl Vakarų intelektualai, pavyzdžiui, Alainas Badiou, mėgaujasi šokiu, pritardami tiems šokio kūrėjams, kurie stengiasi išlaikyti šokį kaip specifinės terpės praktiką, nukreiptą į didinimą bei efemerinę laisvo individo raišką. Badiou kartoja Mallarmé apibrėžimą, kad šokis – tai nuo rašto priemonių atlaisvinta poezija. Konceptualiuoju šokiu vadinamos praktikos į šokį žiūri kaip į raštą Derrida būdinga prasme, bet taip nėra ir negali būti atkartojamas teorinio teksto parašymo veiksmas.

2. Nėra utopijos: konceptualiojo šokio, priešingai negu konceptualiojo meno, negalima laikyti istorinio modernizmo projekto dalimi. Konceptualusis šokis nepriklauso tai pačiai abstrahavimo srovei, kurioje jis būtų paskutinė abstrakcijos arba redukcionizmo ir savirefleksijos instancija, o judesio pakeitimas kalba būtų šokio objekto ir produkto dematerializacijos forma. Čia nėra tikslo transformuoti pristatymo formą (teatrinį šokio atlikimą), publiką ar institucinę rinką. Šios praktikos gyvuoja institucijų aprėptyje, kaip tik pabrėždamas teatro mechanizmo panaudojimo kritinę svarbą.

3. Kita vertus, „konceptualiojo

Bojana Cvejić

šokio“ apibrėžčiai priklausančios praktikos teikia gausybę judesio, kūno, subjektyvumo, kultūros konfigūracijų ir peržengia savireferentiškumą bei homogeniškumą, sietiną su racionalia savirefleksija vien pačioje išraiškos terpėje. Neturime pagrindo kalbėti apie meninį judėjimą ar kryptį, būtų sunku vienoje paradigmoje sutalpinti Belą, Le Roy'ų, Borisą Charmatą ir Verą Mantero. Tai įrodo du dalykus: skirtingų įtakos šaltinių, gijų, disciplinų, medijų ir žanrų susimaišymą (priešingai griežtai modernistinio šokio grynumui), taip pat atvirumą ne tik sąvokų, bet ir modernizmo ribas peržengiančių šokio koncepcijų skirtumams.

Tešiant šią diskusiją reikėtų svarstyti, kaip formuojasi sąvoka: kaip ji atsiranda, ima reguliuoti praktiką ir projektuoti save joje. Aš manau, kad konceptualusis šokis buvo taip netikusiai įvardytas todėl, kad pasiūlė atvirą, neribojamą šokio, kaip choreografijos, sąvoką, kuri, prieštaraudama nusistovėjusioms schemoms, atskleidė, kad lig tol choreografija buvo naudojama kaip uždara šokio sąvoka. Šį skirtumą paaiškinasiu toliau.

Xavier le Roy: Kodėl šokis visada apibrėžiamas pagal dvinarę logiką? Turėjome baletą / modernų šokį, modernistinį / postmodernistinį šokį, taip pat modernų / šokio teatrą. O gal tai buvo baletas / šokio teatras [Tanztheater]? Ir ką turime dabar: konceptualųjį / grynąjį šokį?

Ar dvinarė logika specifiška šokiui? Ar manote, kad toks jos išsigalėjimas gali būti susijęs su tuo, kad choreografijos menas nėra gerai įsitvirtinusi ar pripažinta meninė praktika, palyginti su, pavyzdžiui, vizualiniais menais arba muzika?

Bojana Cvejić: Iki 10-ojo dešimtmečio būdavo galima išsiskirti klausimu, koks objektas yra „šokio“ pasirodymas: kokia yra jo šokamoji „medžiaga“, kūniškoji, instrumentinė technika ar stilius, taip pat galbūt kokia nors tema, apie kurią pasirodymas kalba metaforiškai. Dešimtajame dešimtmetyje šio klausimo ėmė nebepakakti ir atsirado kitas objektas yra šokio pasirodymas, o kokia šokio koncepcija tuo pasirodymu įgyvendinama. Dėl to naujųjų praktikų nebuvo galima apibrėžti per jų esmę, užčiuopiant ir patvirtinant tas pačias ypatybes ar skiriamuosius bruožus. Tarkime, Veros Mantero ir Jérôme'o Belo ar Xaviero Le Roy'aus kūryba negali sudaryti estetinių ypatybių vienovės, bet ji gali priklausyti panašumų šei-

mai, tokiai visumai ypatybių, kurios atrodo panašios, bet iš tiesų skirtingai konfigūruoja kiekvieno šių autorių darbus. Pavyzdžiui, matome Belo ir Le Roy'aus atlikimo būdų skaidrumą ir aiškumą. Pirmojo atveju aiškumas randasi iš lingvistinių operacijų ir kalbos aktų (plg. *Le dervier spectacle*, *Shirtology*, *The Show Must Go On I ir II*); antrojo atveju tas skaidrumas leidžia tiesiogiai priartėti prie kūno materialumo, po humanistinės kūno galimybių vizijos (plg. *Self-Unfinished*, *Giszelle*). Tačiau paversti šį bruožą (skaidrumą) esminiu ir imti jį laikyti estetiniu idealu reikėtų daryti klaidingą išvadą.

Šių choreografų darbus skiria koncepcijų kūrimo būdai. Dabar koncepcijos terminas arba pervertinamas, arba nepakankamai įvertinamas: jo nekenčia tie praktikai, kritikai ir programų sudarytojai, kurių darbo etika grindžiama nereflektyvia studijine meistryste; ji devaluuoja tokius pasiūlymus ir projektų teikimus, kai paraiškoje deklaruojamas teorinis ar politinis užmojis (jis ne visada persikelia į kūrinį). Tai tik parodo, kad šokyje koncepcija tėra menkai suprantamas terminas. Žinoma, kiekvienas šokio kūrinys turi koncepciją, nes yra grindžiamas konceptualia idėja, įsitikinimu, vertybių, atlikimo būdų ir prasmų tvarka net ir tada, kai visi tie dalykai randasi intuityviai. Tačiau nuo 10-ojo dešimtmečio iki dabar koncepcijos yra tematizuojamos ir svarstomos kiekvieno choreografinio kūrinių atveju. Todėl nebėra savaime suprantama, kad choreografo – jo stiliaus, kalbos, technikos, temų spektro – pakanka jo šokio darbams būdingai koncepcijai atspindėti.

Choreografai ėmė konceptualizuoti pačią choreografiją kaip savo darbo objektą. Kitaip tariant, jie jos nebelaiko savaime suprantamu dalyku, uždara sąvoka. Uždara sąvoka apibrėžia choreografiją kaip kompoziciją, o kompozicija tapatina su forma ar struktūra, taigi, bet kuriuo atveju, su tokia visumos samprata, pagal kurią ją sudaro kūniški judesiai laike ir erdvėje. Judesys laike ir erdvėje yra gana miglotas, tuštokas signifikantas, bet būtent neapibrėžtumas yra reguliatyviųjų sąvokų veikimo principas: tokios sąvokos yra tinkamos atlikti normatyvinę funkciją pirmiausia todėl, kad jų turinys neapčiuopiamas. Taigi, tokia uždara choreografijos sąvoka yra grindžiama sutarimu („kad ir kokia yra kompozicija, ji būtina turi būti susijusi su kūniškais jude-

NUKELTA | 5 PSL.

siais ir erdvės bei laiko parametrais“) bei hierarchiniu produkcijos mechanizmu (kai choreografai perteikia žinias šokėjams pagal rody mo ir atkartojimo ar medžiagos formavimo modelį).

Dešimtajame dešimtmetyje choreografai užginčijo idėją, kad choreografija yra raštas, sekantis, atspindintis, reprezentuojantis šokio kalbą, kaip kad rašytinis žodis sakytinį. Jie reikalavo atskirti šokį nuo choreografijos, idant rašymas būtų pirminis. Rašymas nėra tiesiog būdas jau duotam veiksmui, judesiui, minčiai, refleksijai, sąmonei, nesąmoningam buvimui, patirčiai ir emocijoms perteikti; jis apėpia visus šiuos dalykus, bet taip pat yra ir juos grindžianti visuma, t.y. leidžia imtis jį patį orientuojančių prielaidų, taisyklių bei vėrečių dekonstrukcijos.

Tvirtinimas, kad choreografija yra atvira sąvoka, implikuoja išplėstą ir pakitusį choreografijos (kompozicijos) supratimą. Choreografinėse praktikoje pradedama naudoti kitus savo kilmės nustatymo įrankius nei nuostabiąsias amžinai vertingas formas, kurios vadinamos imanentinėmis, bet iš tikrųjų paveldimos iš tradicijos. Lig šiol tais naujaisiais įrankiais buvo kalba ir teorija, istorija ir istoriškumas, ženklų komunikacija, vizualieji menai, antriniai efektai, kaip kad įrašytas vaizdas (kinematografinės technologijos), muzika bei skaitmeninės priemonės, taip pat su populiariąja kultūra siejamas teatrinis mechanizmas, spektaklis abiem, ir reginių produkcijos, ir atlikimo reginio, prasmėmis.

Kai choreografijos sąvoka laikoma neribota lyg kalbos žaidimas (pagal Wittgensteiną), kiekvienam pasirodymui taikomos atitinkamos taisyklės. Atvira choreografijos sąvoka leidžia paaiškinti, kas skatina keisti choreografijos sampratą. Tai nėra akademinis sąvokų išgryninimas. Laikantis jam būdingų nuostatų, conceptualiojo šokio apibrėžties supaprastinimas ir aiškinimai, kodėl į tai neverta kreipti dėmesio, neretų jokio pagrindo.

Aptarkime dar vieną dalyką. Dažnai girdime sakant, kad conceptualiuoju šokiu vadinamos praktikos radosi iš vėlyvos Judsono choreografų grupės įtakos Europai, padariusios poveikį ne tiek per Steve'ą Paxtoną ar Trishą Brown, bet, ne taip tiesiogiai, per Yvonne'ą Rainer, kuri liovėsi užsiimti choreografija dar pirmoje 8-ojo dešimtmečio pusėje. Žinoma, tokios įtakos neigti negalime. Tačiau turime būti atsargūs tvirtindami, kad Europos šokis tik dabar patiria amerikietiško postmodernaus šokio įtaką ir todėl kažin kokiū būdu yra 7-ojo dešimtmečio pavainikis.

Čia reikia dar išplėsti atviros, neribotos sąvokos ir jos laikiškumo sampratą. Gali būti, kad prieš sąvokai atsirandant jau egzistuoja dauguma, jeigu ne visos, tos sąvokos turinį sudarysiančios gijos. Todėl naujovės senienų atžvilgiu atrodo tiek pat tolydžios, kaip ir žymnios lūžį. Čia kalbame apie transformaciją, ne apie pakartojimą. Tęstinumas yra gyvybiškai svarbus atvirų sąvokų funkcionavimui, nes jis suriša gyvybingą, kintančią praktiką. Pokyčiai, tęstinumas ir plėtra lemia tai, kad negalime vadovautis paradigmiais pavyzdžiais kaip idealiais tam tikros estetikos modeliais, ir turime atsisaikyti, išskyrus sudėtingus kraštutinius atvejus, vadinamojo „gryninimo“, nes daugiau ar mažiau mišrūs, sudarantys nereprodukuojamus sąryšius, pasirodo esą visi atvejai. Ką bendra turi Thomas Plischke su Juan Dominguez, Christine de Smedt su Alice Chauchat, Mette Ingvarsen su Antonia Baehr? Ne kažin ką, išskyrus tai, kad jų darbai nepriskirtini uždaramis sąvokomis operuojančiam šokiui. Kitaip tariant, jų darbai nutolsta nuo esencialistinio požiūrio, kuris šokyje vyravo nuo klasikinio baletu iki modernistinių vis dar visuotinai pripažįstamų praktikų, būdingų 9-ajame dešimtmetyje iškilusiems choreografams, beviltiškai laikantis idėjos, kad šokis – tai kūno atradimas. Kaip tokio požiūrio pavyzdį pacituosiu žymiojo Alaino Badiou esė „Šokis kaip minties metafora“ ištrauką. Ji perteikia filosofiskai sublimuotą šiuolaikinį šokį persekiojančią abejotą prielaidą:

„Tai nauja pradžia, nes šokio judesys turi vėl atrasti savo paties pradžią. Šokis yra nekaltybė, nes jis yra prieš šokį neegzistavęs kūnas. Jis yra užmarštis tiek, kiek kūnas pamiršta savo paties jėgą ir srovį. Šokis yra ir žaismas, išlaisvinantis iš bet kokios socialinės mimikrijos, bet kokio rimtumo ir bet kokio prideramumo. Šokis spinduliuoja negatyvaus gėdingojo kūno išnykimą.“

Šis požiūris teikia pirmenybę dviem sampratoms:

1. Esaties sampratai: tai būtis prasmė, kurią užčiuopia subjekto vidujybė. Girdėdamas save kalbant, jusdamas save šokant, subjektas veikia save ir santykiu su savimi idealybėje. Tokią sampratą atspindi dažnai girdimas klausimas, kaip patiriamas savo paties solinis šokio pasirodymas.

2. Neišreiškiamo didingumo sampratai: šokiui teko tokia pat kultūrinė lemtis kaip muzikai. Muzika buvo meno bei kultūros idealas XIX amžiuje, šokis juo tapo XX amžiaus pabaigoje ir yra dabar. Neišsakomybė, neišreiškiamybė, universalumas, begalybė baigtinėje formoje – visa tai sudaro romantinę iliuziją, kurią šokis žada liberaliojo kapitalizmo amžiuje. Šių prielaidų užginčijimas ir jungia tokias nepanašias minėtų choreografų praktikas. Vadinant juos choreografais conceptualistais ir taip iš jų praktiko pašalinant šokį, tiesiog daroma klaida, nes nepastebima, kad jų darbai nukreipti į kūną, į atlikimo materialumą, taigi šaukiasi neatsiejamų nuo komunikacijos proceso pojūčių. Kitaip tariant, jų darbai nėra conceptualūs šokis, nes jie neatiskiria sąvokos nuo jos objekto.

Xavier le Roy: Kodėl tuo pačiu metu, kai atsirado conceptualiojo šokio, nešokio, antišokio ir kt. terminai, daug dėmesio buvo skiriama ir, pavyzdžiui, „proceso“, „laboratorijos“ bei „tyrimo“ terminams? Ar sietumėte šį reiškinį su bendradarbiavimo samprata? Kas yra tyrimas?

Bojana Cvejic: Tyrimas – tai visuoma atradimo, plėtojimo, apibūdinimo bei interpetavimo procedūrų, nukreiptų į meno funkcijas, metodus, vertes ir prasmę. Šį terminą

6-ajame dešimtmetyje neokonstruktivizmo judėjimui pritaikė Giulio Carlo Arganas, bet jį pradėjo vartoti conceptualiojo meno srovė, ieškanti atsakymo į klausimus: kas yra meno kūrinys, kaip jis daromas ir kaip jis funkcionuoja meno pasaulyje.

Meno, kaip tyrimo, samprata grindžiama tokiomis prielaidomis:

1. Menas turi kognityvinę galią kurti tam menui specifiskas žinias, taip pat galią teoretizuoti, išryškinti problematiką ir ją spręsti.

2. Tyrimu grindžiamo meno tikslas yra ne meno kūrinys kaip galutinis darymo ar produkavimo proceso rezultatas, o tyrinėjimo procesas. Tyrimų rezultatas neturi būti pasiektas, nėra vertas dėmesio arba toks tampa vos tik yra pasiekiamas. Tyrimo procesas atsiskleidžia kaip mąstymo, menininko darbo bei elgesio modelis.

3. Nėra jokios privalomos homologijos tarp mokslinių metodų ir estetinio objekto produkavimo metodų.

Bet kuo specifiskas tyrinėjimas šokyje, ypač turint omenyje šiandieninį tyrimų, laboratorijų ir bendradarbiavimo formų paplitimą? Atrodo, kad 10-ajame dešimtmetyje, augant vadinamųjų nepriklausomų menininkų skaičiui, kūrinį imta reprezentuoti (bet nebūtinai suvokti) kaip tyrimą. Kartu su šiais poslinkiais atsirado naujas renginių erdvės modelis, pagal kurį programų sudarytojas ėmėsi tyrimų globėju, bet ne visada kuratoriaus vaidmens. Turiu omeny tėvystę, kai programų sudarytojas inicijuoja kūrinį kaip tyrimo procesą: pirmiausia jis pakviečia menininkus, kuriems, jo nuomone, reikia vadinamosios nepriklausomos renginių erdvės paramos; tada kalbasi su jais, išsiaiškina, ar juos dominanti tema, darbo koncepcija ar mąstymo modelis yra panašūs į ko nors ieškojimą (tas ieškojimas nebūtinai turi priklausyti konkrečiai programų sudarytojo kuruojamai sričiai); galiausiai jis parenka pristatymo formą, kuriam dažnai reikalingas festivalis ar koks nors kitas ypatingas išviešinimo būdas, „durų atvėrimas“. Būdamas tėvu ar globėju, programų sudarytojas prisiima atsakomybę už pristatomą procesą ar

produktą (paprastai jis pristatomas kaip tebevykstantis darbas, žadant ir atidedant galutinį rezultatą). Į atlikimą panašus pristatymas nesuteikia žinių apie tyrimų metodologiją, tikslus ar ką nors kita, kas jį skirtų nuo produkto. Nuo pasirodymo, kaip gatavo produkto, jis skiriasi tik išbaigtumo laipsniu. Jam pakanka išpūdžio, jog kažko ieškoma. Tyrimų, eksperimentų ir kritikos etika pavirsta savarankiško darbo estetika, nusišalinančia nuo tolesnio plėtojimo tada, kai pavyksta sudaryti tyrinėjimo išpūdį.

Tačiau esama ir kitokios tyrimo bei laboratorijos terminų vartosenos, kuri kur kas mažiau specifiska ir šiuolaikiška negu mano aptartoji, bet galbūt bendresnė ir labiau paplitusi Vakarų Europos šiuolaikinio šokio praktikoje. Joje tyrimas suprantamas kaip procesas, kai vidinės būtinybės vedamas šokėjas per saviraišką ieško autentiškų kūno judesių ir kalbos. Norint per šokį iš naujo atrasti žmogaus kūną, studija, atrodo, yra nepakiciama vieta. Tai rodo, kad ekspresionizmo ideologija buvo paversta savotiška šokio produkcijos matrica; panašiai nutiko XIX a. romantinę muziką pavertus populiariąja muzika ar XIX a. operą – hollywoodinio kino gamyba. Tačiau tariant, kad šokis specifiskai reikalauja originalaus, autentiško, individualaus kūno judėjimo paicškų, paprasčiausiai romantizuojamas pamatinis poetikos apibrėžimas, pagal kurį ją ir sudaro produkavimo principai, visada implikuojantys ko nors ieškojimą. Pati meno būklė nuo modernizmo laikų numato, kad produkuodamas kūrinį menininkas ieško.

Jeigu laikysimės ką tik aptartos meno, kaip tyrimo, sampratos, kurią į vizualiojo meno teoriją įvedė Arganas, tai šokiui mums įprastas tyrimo terminas netiks. Tuomet galbūt dar reikės išsiaiškinti, kokios šiuolaikinio šokio praktikos yra išplėtojusios problemas, metodus ir technikas, iš tiesų būdingas tyrimui, o ne poetiniam išraiškos priemonių ieškojimui.

IŠ ANGLŲ K. VERTĖ PAULIUS JAVSAS

Karmen metamarfozės

Siekiau interpretuoti nemirtingą istoriją taip, kad ji taptų suvokiama šiuolaikiniam žmogui. Konfliktų linijos, be abejo, išlieka tos pačios: Karmen ir jos vyrai. Tačiau daug dėmesio skyriau ir Mikaelos personažui, kuris skamba tarsi kontrpunktui laisvamaniškos Karmen temai. Paprastos, apie šeimą ir vaikus galvojančios moters (Mikaela) supriešinimas su Karmen taip pat sukuria tam tikrą konfliktą.

Ar pritaikėte G. Bizet operos partitūrą baletui, ar muzika skambės originaliai?

Daugiausia naudoju originalią G. Bizet muziką, aranžuotą Johno Longsafto (Didžioji Britanija). Iš-

imtis, kaip minėjau, Eskamiljo arija, kuri skambės roko ritmu. Tokiu būdu norėjau pabrėžti Eskamiljo, kaip šių laikų žvaigždės, statusą šiuolaikiniame pasaulyje.

Kaip supratu, spektaklis žada būti labai vizualus ir spalvingas, gal galite pristatyti ir savo kūrybinę komandą?

Kad išgryninčiau spektaklio koncepciją, kurti kostiumus pakviečiau Kimie Nakano – japonų dizainerę, šiuo metu gyvenančią Londone. Ji sukūrė originalius kostiumus specialiai Vilniaus pastatymui. Kimie kolekcija puikiai perteikia laiką ir vietą, kur vyksta baletu veiksmas, pasižymi kūrybiškumu ir daugia-

sluoksniškumu. Su šia dailininke teko dirbti Monrealio didžiajame baletu teatre, kur perstatinėjau „Mažąjį princą“. Nuostabi kūrėja. Taip pat į komandą pakviečiau šviesų dailininką iš Didžiosios Britanijos – Beną Ormerodą. Kartu dirbame jau nuo 1998 metų ir puikiai suprantame vienas kitą. Jis yra puikus apšvietimo meistras, mažą to, Benas pasižymi dar ir nepaprastu muzikalumu. Tai labai reta ir svarbu statant baletus.

Dirbate daugelyje pasaulio teatrų, ar Lietuvos baletu trupė pajėgi patenkinti Jūsų choreografinius užmojus?

Be abejonės, jie yra pajėgūs! Man pačiai atsiveria visai kitokia patir-

tis: pirmą kartą dirbu su klasikinį baletą šokančia trupe ir man labai įdomu stebėti, kaip puikiai klasikos šokėjai įvaldo mano modernų stilių. Viskas priklauso nuo noro atsiverti naujovėms. Dauguma trupės šokėjų siekia išbandyti savo jėgas šiame stiliuje, nors tai ir nėra lengva. Jie turi šokti paprastais judesiais, pasitelkti šokio išraiškai net grindis, jų rankos ir kojos privalo atlikti organiškus, su klasiškinėmis pozicijomis nesusijusius judesius. Mačiau daug nubrozduintų kelių ir alkūnių, bet net neabejoju, kad Lietuvos artistai sugebės pašokti pilną meilės ir aistros spektaklį.

Ko norėtumėte palinkėti Lietuvos

M. ALEKSOŠ NUOTR.

publikai, kuri ateis žiūrėti baletu „Karmen“?

Ateikite su atvira širdimi ir mėgaukitės. Tikiuosi, Jums pavyks nusikelti mintimis į aistringą Karmen pasaulį.

KALBĖJOSI SKAIDRĖ BARANSKAJA

Ten, tarp jūros ir marių...

Paroda „Tarp laiko ir istorijos“ VDA parodų salėse „Titanikas“

Rita Mikučionytė

Labai dažnai proginės parodos yra ypač sureikšminamos: jos virsta pompastiškais ir dirbtinai sukomplektuotais dariniais, kurie po iškilmingo atidarymo kalbų ir vaišių iškart ištrinami iš atminties. Kuo čia dėtos Eliziejaus sutarties pasirašymo 50-osios metinės? Na, atrodytų, – puiki proga iš Prancūzijos ir Vokietijos institucijų gauti finansavimą meno projektui... O jei jis vykėtų Lietuvoje, tarkim, Nidoje, kurią nuo seno lanko vokiečiai? Štai jums ir vadybos pradžiamaokslis!

Iš tikrųjų taip kvailai ir primityviai mažiau tik iš pradžių, kol apžiūrėjau internetu gautą parodos „Tarp laiko ir istorijos“ plakata. Juk ne kasdien apmąstom istorinį 1963-ųjų dokumentą, kuris laikomas šiandieninės Europos Sąjungos pradžia. Kai Prancūzijos prezidentas Charles'is de Gaulle'is ir Vokietijos kancleris Konradas Adenaueris rašėsi bendradarbiavimo sutartį, dar buvo gyvas paskutinis kovotojas už Lietuvos laisvę Antanas Kraujelis... O ir Prahos pavasariui šimet „keturiasdešimt penkeri“...

Kita vertus, Eliziejaus sutartis, atvėrusi šių dienų perspektyvas, – neabejotinai labai reikšminga. Tai puikiai perprato ir parodos „Tarp laiko ir istorijos“ sumanytoja Julija Čistiakova. Paryžiuje gyvenančiai ne-

priklausomai kuratorei, manau, puikiai pavyko įprasminti asmeninę patirtį menų ir kuratorystės srityje. Baigusi magistrantūrą Vilniaus dailės akademijoje ir studijas tarptautinėje kuratorių mokykloje „Ecole du Magasin“ Grenoblyje (Prancūzija), J. Čistiakova išsiskiria ypatingu išvalgumu. Šis jos iniciuotas projektas pasižymi ne tik konceptuali pagrįstumu, bet ir stulbinančia ekspozicijos visuma. Šitaip išjaus kontekstą gali tik labai intelektualai ir subtili asmenybė.

Parodoje „Tarp laiko ir istorijos“ eksponuojami kūriniai – tai trijų menininkų rezidencijos, trukusios beveik du mėnesius Nidos meno kolonijoje, rezultatas. Martinas Neumaieris iš Vokietijos, Dominique'as Blaisas iš Prancūzijos ir Žilvinas Landzbergas iš Lietuvos sukūrė naujus darbus gavę stipendijas iš Goethe's instituto, Prancūzų kultūros instituto ir Vilniaus dailės akademijos. Kūrybai nuteikianti Nidos meno kolonijos atmosfera ir įspūdinga Neringos gamta, matome, jau ne sykį tapo įsimenančių meninių patirčių ir praktiškų energetinių lauku.

„Tarp laiko ir istorijos“ sumanymo centre – Klaipėdos kraštas, kuris kadaise priklausė Prūsijai, Vokietijos ir Rusijos imperijoms, vėliau Sovietų Sąjungai, dabar – nepriklausomai Lietuvai. Kuratorės pakviesti menininkai turėjo apmąstyti sąvokas „at-

siminimai, užmarštis, rekonstruavimas“, „atskleisti, kaip asmeninė ir visuotinė užmarštis (arba tai, ko nenorime prisiminti) konstruoja ateities ilgėsį“. Į parodą turėtume žvelgti kaip į „minipasakojimų archyvą“ ir „nestabilią fragmentišką kartografiją“.

Rezidencijos metu Martinas Neumaieris iš Vokietijos sukūrė koliažų ciklą, karpydamas senas XVIII–XIX a. knygas. Ant atskirų puslapių su tolimų kraštų čiabuvių gyvenimo scenomis ar žymių mokslininkų, politikos veikėjų portretais menininkas įterpia savo apmąstymų schemas, iliustruojančias natūralios atrankos idėją. Santykinė intarpų dermė suponuja organiška praeities ir dabarties samplaiką su išgryninta atminties archyvo estetika. Tvaringai sustatyti menininko senelio kolekcionuoti alaviniai prūsų armijos kareivėliai, apšviesti stalinių lempų, pirkčių viename iš mūsų prekybos centrų, sukuria miniatiūrinių konfigūracijų instaliaciją, kuri atkartoja koliažuose išryškėjusias egzistencines kolonijinės imperijos užmojų potekstes.

Garso ir vaizdo menininkas Dominique'as Blaisas iš Prancūzijos eksponuoja tris ekranus, kuriuose Nidos kraštovaizdis interpretuojamas kaip laikmatis Rytų ir Vakarų kontekstuose. Tai ir simbolinėje raudonoje pašvaistėje tvinkintis švyturys, ir nuo Parnidžio kopos stebimas

Martinus Neumaieris, „Be pavadinimo“. 2013 m.

J. LAPINIO NUOTR.

saulėtekis, ir pajūryje fiksuojamas saulėlydis. Ši dienos kaita, rodos, visiškai nepavaldi civilizacijai, iš kurios dar prieš gerą šimtmetį į Neringą vėžėsi ekspresionistai. Ekranuose stebimos peizažų panoramos kinta taip lėtai, kad tampa išprotėjusiu fanatiku, laukiančiu nušvitimo minutės (šios akimirkos sulaukiau 17.49).

Žilvinas Landzbergas demonstruoja vieną didžiausių apimtimi parodos kūrinių – dvipusę instaliaciją „Sostas“, kurioje persipina įvairūs kultūriniai ženklai. Prieš tamsiąją žvaigždėtą ar „sušaudyto“ dangaus sieną sužimba metalinis jūržolių lapų vainikas ir tolimo gintaro kelio žarija. Baltojoje instaliacijos pusė-

je – daugybė laiko vandenyno išplautų radinių, kurie primena istorijos nuolaužų talpyklas.

Manau, labai stiprų parodos vienovės įspūdį sukūrė projekte dalyvavusių menininkų kūrybos paralelės, kurias taikliai atskleidė kuratorė J. Čistiakova. Kaip niekad daugialkalbiai, simbolių prisodrinti kūriniai išliko intriguojančiai uždari ir paslaptingi, nuteikiantys apmąstymams vienatvėje. Ypač tam tiko klampi Vilniaus pavakarės tamsa ir akiavaizdus išitikinimas, kad visiems trims autoriams yra tolygiai pavaldī tokia skirtinga plastika.

Paroda veikia iki lapkričio 30 d.

Savaime suprantamas Donelaitis?

ATKELTA IŠ 1 PSL.

vokiškame leidime, toje pat knygoje naudotos ir Jonyno, ir Jurkūno iliustracijos, mat neįžvelgta didelio skirtumo.

Parodoje, vitrinose išeksponuoti „Metų“ leidimai apčiuopiamai papasakoja, kaip poema įtvirtino savo, kaip reprezentacinio leidinio, statusą, kaip tapo suvenyru. Dešinėje salėje galima apžiūrėti garsaus knygrišio Tado Lomsargio oda su įspaudais ir „marmuriniu“ rankų darbo popieriumi apipavidalintą versiją, o kairėje – iš Jurkūno iliustracijų parengtą atvirukų rinkinį (1963), skirtą populiariam naudojimui. Šiuo atveju, kai nėra teksto, o tik vaizdai, literatūriškumas neatrodo joks trūkumas, galima net galvoti apie Biblijos beraščiams tradicijos taikymą. Nemažiau smalsumo kursto užsienietiški „Metų“ leidimai, kur poemos vieta kitoje kultūroje keičiasi ir iškart kinta, kalbant autorių terminais, bibliografinis kodas – iliustracijos daug laisvesnės traktuotės ir kiekviena jų gali būti paaiškinama pagal vietos konteksto įtakas.

Daug su knygų apipavidalinimu dirbantis parodos dizaineris Gedas Čiuželis tokio tipo parodai daugiau nei tiko – Vilniaus grafikos meno centras tarsi persimainė, erdvė įgavo leidinio logiką: švariai sudėlio-

tos teksto ištraukos netrukdo iliustracijoms, vitrinose rodo knygas (pagarbiai, patogiam žiūrėjimui aukštyje, sudėtas lyg brangenybės), o iš sienų išaugusios lentynėlės leidžia kelias knygas vartyti, ir taip įtraukia viena iš svarbiųjų skaitymui jauslių – lytėjimas.

Labiausiai ekspozicijoje vilioja iliustracijų originalai (parengiamieji piešiniai ir atspaudai): Jonyno, Jurkūno ir nerealizuota, dar tik pradėta Petro Repšio versija. Jonynas ir Jurkūnas čia atstovauja kanonui, o Repšio darbai pristatomi kaip naujos Donelaičio interpretacijos užuomazga. Šalia realistinės arba neoklasicistinės Jo-

Ekspozicijos fragmentas

G. ČIUŽELIO NUOTR.

Donelaičių: straipsnių rinkinys, sud. Leonas Gincėnas, Algis Samulionis, Vilnius: Vaga) dailininkas sako, kad „Metai“ jam užsakyti prieš „jau labai daug metų“. Imdamasis tokių rimtų temų, šis autorius vis siekia kuo daugiau iširti medžiagą, persismelkti ja, suprasti viską skersai išilgai. Panašu, kad reikės dar luktelt, nes, anot Repšio: „Donelaičio „Metų“ kompozicija tokia sudėtinga, kad tiesiog nežinau, kas ten yra: visko labai daug, viskas labai gražu, bet iškart negali suvokt, kas tai yra. Skaitant šią knygą susidaro keistas įspūdis, kad tai ne vieno žmogaus sukurta, kad tai kolektyvinės sąmonės kūryba, nes tas kūrinys apima visiškai visas gyvenimo sritis ir visus įvykius.“ Daugiau apie šį autorių galima pasiskaityti naujai išleistoje knygoje „Piešimas buvo tarsi durys“ (Petra Repšį kalbina Aurimas Švedas, Vilnius: Aidai, 2013), kur dailininkas atsiskleidžia kaip ypač talentingas pasakotojas, nors tai jau seniai buvo akivaizdu iš jo grafikos.

Be jokios abejonės, paroda labai svarbi – vien jau tuo, kad galima išžiūrėti originalus, bet labiausiai dėl tandemu atlikto mokslinio tyrimo, kuris parodai pasibaigus liks studijos pavidalu. Dvikalbės knygos „Visagalė tradicija: Kristijono Donelai-

čio poemos *Metai* iliustracijos ir vaizdinis kanonas“ (Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013) Elonos Marijos Ložytės dizainas irgi išskirtinis – tai savotiškas baltasis kubas, kuris sugeria daugybės „Metų“ leidimų popieriaus atspalvius su greta patogiai skaitymui išdėstytu tekstu. Knyga apie knygas pasirinko būti santūria liudininke, o iškilus (lietuviškai) ir išpaustas (angliškai) bespalvis pavadinimas iš abiejų pusių veikia kaip čia labai tinkama atspindėjimo metafora. Tarpdisciplininio tyrimo svarbą knygoje išsamiau paaikšina filologo ir istoriko Pauliaus V. Subačiaus pratarmė. Ir paroda, ir studija gali būti skaitoma iš kelių perspektyvų, o jos praktinė nauda, esu tikra, dar skleisis ilgus metus. Tėlieka prisijungti prie Subačiaus per parodos atidarymą išsakyto nuogaštavimo, kad tokių tyrimų dar labai nedaug, o galėtų būti tomų tomų. Kiekybės gal dar teks palūkti, o kol kas galime pasidžiaugti šio tyrimo kokybe ir aprėptimi.

Paroda veikia iki lapkričio 30 d.

Vilniaus grafikos meno centras (Latako g. 3)
Dirba antradieniais–penktadieniais 11–18 val.,
šeštadieniais 11–15 val.

Bajorai su zondais ir atspindys su višta

Lietuvė Vilniuje

Paulina Pukytė

Kvailoka yra pradėti straipsnį žodžiais „Turiu bajoriško kraujo“, jeigu nesi Kozma Prutkovas. Būtent taip savo tekstą „Civilizuoto pasaulio ženklai“ „Šiaurės Atėnuose“ pradėjo Rūta Ona Sruoginis, kuri, jei neklystu, nėra Kozma Prutkovas. O gaila. Kozmos baisiai trūksta šiais virtualių bajorų laikais. Kozmą galėtume įkurdinti Valdovų rūmuose (norėjau parašyti „mūsų“ Valdovų rūmuose, bet kad jie ne mūsų). O

Šarūnas Sauka, „Kompozicija“. 1981 m.

AUTORĖS NUOTRAUKOS

be jo šių rūmų interjeras labai primena svajonių komunisto (kaip pasakytų Krescencija Šurkutė) ir virtualaus bajoro AMB mėsiną profilį, galingą stotą ir pilką kostiumą traškančiomis siūlėmis. Tarp tų betono sienų blaškosi dabar jau amžiams įkalinta jo šmėkla. *Forever undead.*

lės akademija nepasididžiavo ten atšvęsti savo garbingo 220 metų jubiliejaus.

Šios sukakties proga „Titanike“ surengta paroda iš VDA muziejaus fondų, kurios pavadinimas „Viskas teisingai: 220“ plevena kažkur per vidurį tarp sentencijų „Turiu bajoriško kraujo“ ir „We are the winners of Eurovision“. Parodos pradžia žada didelį malonumą: žinomų menininkų studentiškus darbus – be galo smalsu, nuo ko jie pradėjo, kaip pasikeitė, kaip juos įtakojo jų

se“. Ten žąsųs prie tvenkinio, čia višta prie balos – smagumėlis. Bet viskas taip ir baigiasi pažadais. Toliau prie eksponatų nebėra nė vieno panašaus komentaro. Nebeaišku, ar čia rodomi daugiau ir mažiau žinomų menininkų (o keli ir visai nežinomų autorių) kūriniai yra studentiški darbai, ar ne. Ypač tie senieji. Jei studentiški, būtų įdomi ir dėstytojo pavardė. Jei nestudentiški, kodėl jie čia? Gal tai dėstytojų darbai? Tuomet kodėl nėra dėstančių dabar? Kodėl, pavyzdžiui, rodoma 2004-ųjų Augustino Savicko tapyba? Tais metais jis, rodos, jau nebedėstė. O gal čia tiesiog VDA absolventų darbų paroda? Bet VDA absolventai – visi. Tai koks tuomet ekspozicijos atrankos principas?

Tiesa, parodoje yra ir daugiau smagių seno ir naujo sugretinimų, pabrėžiami pasikartojimai ir panašumai skirtingų epochų kūryboje (gaila, kad tai ne studento–dėstytojo paralelės): kol Jono Švažo kolūkietės socrealistiškai girdo veršius 1953-iaisiais (Švažui 28-eri), greta dalgiais užsimoja jau 2010-ieji (Jonas Jurčikas, „Laiminga pabaiiga“). Gabrielės Šermukšnytės deivė („Deivės būseną“, 2013) tarsi veidrodyje mato save Leono Dobryninskio 1933–1934 m. „Merginos akte“. Įdomu sugretinti net ir skirtingų laikotarpių darbų pavadinimus: „Laukuose“ ir „Pasaulio pabaiiga“, etc.

Bet grįžtant prie mokytojų ir įtakų: prie vieno šių metų derliaus skulptūrinio objekto kabo paaiškinamasis raštas apie tai, ką šiuo kūriniu norėta pasakyti – kaip dabar madinga, – tačiau nustebeu, kad jame net neužsimenama apie tai, jog savo forma ir spalva šis kūrinys yra plačiai žinomo britų menininko Anisho Kapooro kūrinių citata. Ar net ir šiandien, besieniais ir bevielais laikais, įtakos laikomos įtakomis tik Lietuvos ribose? Ekspozicijoje dominuoja tapyba. Ar dėl to, kad ją lengviausia laikyti saugyklose? Keista ir tai, kad parodoje beveik visiškai nėra vidurinėsios kartos absolventų kūrinių – išskyrus vieną 1985 m. Audriaus Puipos atspaudą ir didelę, tačiau bejęgę ir ne labai prasmingą (be to, nestudentišką) „Baltų kandžių“ grupės instaliaciją (2006 m.). Neaptikau nė vieno studentiško darbo iš 10-ojo dešimtmečio pradžios ar 9-ojo pabaigos – iš tos paskutinės transformacijos laikotarpio, kai ir dėstymas, ir požiūris į akademiškumą bei kūrybiškumą, ir studentų laikysena gana radikaliai pasikeitė vos per kelis metus. Skirtumai tarp senųjų mokyklų ir dabartinės parodoje labai akivaizdūs, juos ir nesunku parodyti, tačiau būtent šis lūžio laikas liko neatspindėtas. Nejaugi jis neįdomus? O gal per daug neaiškus, kaip visi pereinamieji laikotarpiai? Sprendžiant iš parodos anotacijos, taip norėta pabrėžti mokyklos tęstinumą. O gal čia ne tiek parodos kuravimo, kiek VDA muziejaus

fondo kaupimo problema? O galbūt net šiek tiek prisibijoma, kad lūžių, ar tiesiog permainų, aidas neišklįbtų netrukus po to tvirtai nusistovėjusio *status quo*? Ir apskritai, regis, kad labiau stengtasi padaryti šiaip gražių parodą, o ne atskleisti, kaip minkomas studentų molis, palyginti, kas kuriama Akademijos studijose, o kas – iš jų išėjus, parodyti, kada atrandami saviti stiliai ir kaip atsikratoma specialybių... Baimės pasirodyti neteisiems čia neturėtų būti – juk „viskas teisingai“. O gal tiesiog virtuvė – ne publikai? Ką gi, gal kito jubiliejaus proga – kitaip, juk jubiliejų bus dar ne vienas.

kiai ir nekonkrečiai, nors nuoširdžiausias ir aiškiausias atsakymas galėjo būti toks: skulptūra, padaryta skulptoriaus, yra skulptūra; skulptūra, padaryta neskulptoriaus, yra skulptūra; neskulptūra, padaryta skulptoriaus, yra skulptūra; neskulptūra, padaryta neskulptoriaus, yra laikytina meniniu artefaktu, taip pat kaip ir bloga skulptūra, padaryta skulptoriaus, – čia jau visai kitas klausimas, kuris iš šalies tąkart nebuvo užduotas, gal dėl laiko stokos.

Vienu iš neva civilizuoto pasaulio ženklų R.O. Sruoginis kažkodėl

Raimonda Sereikaitė, „Trimitas“. 2013 m.

Gal kita šventė jau vyks kitur, ne AMB mauzoliejuje, kur permainų aidas negali atklysti, kur tvyro visai ne stabilumo ir tęstinumo jausmas, kaip galima buvo tikėtis, o stagnacijos kvapas, ir kur didžiausią išpūdį man padarė netikruose skliautuose padaryti netikri zondai, rodantys plytų klojimo būdą. O gal tikri zondai netikruose skliautuose. Ar netikri zondai tikruose skliautuose? Nesuprasi. Iškart kyla klausimas: kodėl apsiribota tik nerviūrų atidengimu? Kodėl nepadaryti zondai sienose? Kodėl neatidengti po baltu tinku slypinčių ne tik plytų, bet ir nuostabiausių freskų fragmentai?

Klausimų publikai iškilo ir pristatant naują įdomų Modernaus meno centro leidinį „Vilniaus skulptūrų kelias“ (sud. Jolanta Marcišauskytė-Jurašienė), pavyzdžiui: kas laikytina skulptūra, o kas ne (arba kaip atskirti skulptūrą nuo floristikos), nes į knygą įtrauktos ir (ar „tik“?) kelios instaliacijos. Į tą klausimą buvo mėginta atsakyti kažkaip apta-

laiko išlygintus marškinius, bet ne advokato, nekilnojamojo turto brokerio ar parlamentaro, o kažkodėl menininko, ir dar jauno. Dar keisčiau, kad per pastarąsias kelias savaites jau antrą kartą Lietuvos spaudoje išreiškiamas išlygintų menininko marškinių poreikis (pirmasis buvo atsivėrimas, kad Maskvoje reziduojančiam ir vardą į skambų ir populiarią rusišką Vladimir pakeitusiam jaunam komerciniam tapytojui Vladui Mackevičiui iki pilnos laimės trūksta gyvenimo draugės, nes pats, girdi, marškinių nemoką išsilyginti). Kam menininkui išlyginti marškiniai? Na, nebent Narkevičiui jie reikalingi. Bet kodėl apsiriboti marškiniiais? Kodėl nereikalaujama ir švariai nuvalytos paletės? Galų gale paletė – tai ne sąžinė.

Paroda veikia iki gruodžio 5 d.

VDA parodų salės „Titanikas“

(Maironio g. 3, Vilnius)

Dirba antradieniais–šeštadieniais 12–18 val.

Staselė Jakunskaitė, „Pasaulio pabaiga“. 2011 m.

Tai kelia slogų išpūdį, stačiai depresiją. Bet ne visiems. Kitiems – eks-tazę. Vieni meno ir kultūros pasaulio gyventojai pasiryžę kojos ten iš principo nekelti, o kiti su džiaugsmu rengia tuose rūmuose iškilmingus renginius. Štai ir Vilniaus dai-

rius. Greta, palyginimui, kabo panašios tematikos, bet visiškai kitoks 1938 m. Justino Vienožinskio (nors tada jau ne studento, bet gal neakivaizdinio Saukos mokytojo?) „romantiškas, lietuviškai sezaniškas“ „Tvenkinys su žąsėmis Dačiūno-

„Aš ne Franzas Kafka“

Pokalbis su režisieriumi iš Azerbaidžano Ru Hasanovu

„Skalvijos“ kino centre gruodžio 5 d. 19 val. bus parodytas dviejų jaunų Azerbaidžano režisierių Ru Hasanovo ir Elvino Adigozelio filmas „Chameleonas“ („Buqälämün“, Azerbaidžanas, Prancūzija, Rusija, 2013). Filmas šiemet buvo rodytas Lokarno kino festivalyje. Jį pristatys vienas iš „Chameleon“ autorių – režisierius Ru Hasanovas.

Filmas nukelia į atokų Azerbaidžano kaimelį, į kurį po kelerių svetur praleistų metų grįžta jaunas vaikiną Nidžatas. Jis turi finansinių bėdų ir tikisi jas išspręsti pardavęs tėvų namą. Senas šeimos draugas sutinka padėti jaunuoliui. Veiksma laikas – 3 dienos, per kurias filmo herojams teks spręsti moralinius ir etinius klausimus, su kuriais jie nėra susidūrę anksčiau. „Chameleonas“ leidžia žvilgtelti į atokaus Azerbaidžano kaimelio kasdienybę iš arčiau, pastebėti kontrastus tarp tradicinių vertybių ir šiuolaikinio pasaulio prioritetų, pamatyti komiškumą įprastose, tačiau absurdo kupinose situacijose.

Koks dabar yra Azerbaidžano kinas? Ar daug kuriama filmų? Ar jį palaiiko valstybė?

Taip jau susiklostė Azerbaidžano kino istorija, kad, kitaip nei kaimynė Gruzija, Azerbaidžanas – ne kino šalis. Pas mus niekad nebuvo tiek daug kino režisierių, kaip Gruzijoje, tačiau sovietų laikais buvo keletas asmenybių, žinomų visoje Sovietų Sąjungoje. Tai scenaristai Ramis Alijevas, Rustamas Ibrahimbekovas. Tiesa, 8-ajame dešimtmetyje Azerbaidžano kinas pasiekė piką. Tuo metu kūrė režisierius Vagifas Mustafajevs. Garsus jo filmas „Niekšas“, o vėliau sukurtas trumpametražis „Viskas į gerą“ Oberhauzeno trumpametražių filmų festivalyje pelnė tris prizus. Po to ir vėl viskas nutilo, ir ta tyla tęsiasi iki dabar.

Ar Azerbaidžane yra kino mokykla?

Yra Meno universitetas, kuriame rengiami scenaristai, aktoriai, režisieriai. Tiesą sakant, nelabai žinau, kaip ten kas, nes teko mokytis užsienyje. Nuo penkiolikos metų Azerbaidžane nebegyvenau. Studijavau Amerikoje, universitete netoli Bostono baigiau teatro ir kino režisūrą.

Tai ne Azerbaidžano kino tradicijos jus atvedė į kiną? Kaip pasirinkote šias studijas?

Gal ir Azerbaidžanas užvedė ant šio kelio, nes kol ten gyvenau, teko padirbėti garso įrašų studijoje, montuoti garso, o garso ir vaizdo montažo principai panašūs. Kai įstojau į universitetą, kaip ir visi pirmame kurse galėjau išmėginti viską – pradėdant ekonomika ir baigiant menų specialybėmis. Taip per dvejus metus galį apsispręsti, ką pasirinkti, ką nori rimtai studijuoti dar kitus dvejus. Iš pradžių mokiausi ir politinės ekonomijos, psichologijos, kalbų, taip pat pasirinkau šiuolai-

kinį teatrą – nuo Strindbergo, Čechovo iki šių dienų. Kai kurios teatro paskaitos sutapo su kino. Pavyzdžiui, Shakespeare'o ekranizacijos.

Ar universitete teko sukurti filmą?

Praktikai buvo skirtas vienas mėnuo – nuo balandžio iki gegužės. Man buvo leista sukurti filmą. Įvyko keturi susitikimai su dėstytoju. Niekas per daug į darbą nesikišo. Prieš tai kartu su draugais sugalvojome vaidybinio filmo scenarijų. Užtekdavo nueiti pas dėstytoją ir parodyti tai, ką nufilmavau. Dėstytojas patardavo, bet niekada nedarė spaudimo, kaip būtent reikia daryti. Manau, kad tai teisinga metodika, nes kol pats nepadarysi klaidos, niekad ir neišmoksi. Aišku, pirmojo darbo filmu pavadinti negalėjau. Jis buvo be galo pretenzingas.

Studijuodamas sukūriau tris trumpo metražo filmus. Pirmasis, kaip minėjau, buvo kupinas patos ir naivus. Man tada buvo aštuoniolika. Kiekvienas kino mėgėjas iš sovietinės erdvės žavėjosi Andrejaus Tarkovskio kūryba. Aš taip pat. Jaunas žmogus, išgirdęs, kad tai, ką jis daro, kažkam nepatinka, jaučia si intelektualas, išskirtinis. Aš – ne išimtis. Tą pirmąjį darbą net paskyriau Tarkovskui. Dabar pačiam juokinga. Žavu buvo tai, kad, nieko nežinodamas apie montažą, intuityviai teisingai viską „suklijavau“. Jau aštuoneri metai, kai montuoju filmus, tačiau peržiūrėjęs pirmąjį savo darbą galiu pasakyti, kad klaidų beveik nėra. Gal tai kino žiūrėjimo patirtis, nežinau.

Antras filmas buvo dar blogesnis už pirmąjį. Antrajame jau mėgdžiojau Davidą Lynchą. Trečiasis – diplominis, kurio bent nesigėdijau. Beje, šį kartą pastebima Larso von Triero ir Michelio Haneke's įtaka. Toks savotiškas sugrįžimas namo, į Europą.

Ir galiausiai grįžote į Azerbaidžaną?

Trumpai pabuvau Baku. Beveik po mėnesio mane pakvietė į vasaros kino mokyklą Rostove prie Dono, kur ir susipažinau su lietuvių aktore Beata Tiškevič. Ten vyko intensyvūs kursai, kur kiekvienas turėdavo sukurti dokumentinį filmą. Tema – „Rusijos pietūs. Istorija ir tradicija“. Pagalvojau, kad būtų per daug tiesmuka pasakoti apie Michailą Šolochovą, Fainą Ranevskają, Antoną Čechovą ar apie rusišką repą, kuris gimė Rostove. Pradėjau domėtis ir radau straipsnį apie XX a. pradžioje Rostove buvusią bohemos susirinkimo vietą, kuri vadinosi „Poetų rūšys“. Ten 3-iojo dešimtmečio pradžioje savo eiles skaitė poetai futuristai, būsimas garsus dramaturgas Jevgenijus Švarcas, Velimiras Chlebnikovas. Po 1945-ųjų ta vieta paversta viešuoju tualetu. Jis veikė, iki kol atvažiavau. Tai ir buvo mano vasaros mokyklos filmo tema. Vėliau už tą filmą man skirtas specialus vasaros kino mokyklos festivalio prizas. Žiuri pirmininkas ir mokyklos vadovas Vladimiras Fokinas pakvietė

mane studijuoti į Maskvą, į Aukštuosius režisūros ir scenarijų kursus. Juos jis vedė kartu su režisierė Ala Surikova. Tačiau gana greit supratau, kad kartojasi tai, ką jau mokiausi Amerikoje. Tada įsidarbinau viename televizijos kanale, dirbau montuotoju. Kai gavau pasiūlymą sukurti dokumentinį filmą, nuvažiavau į Baku ir vieną vakarą susitikau su draugais, senais pažįstamais. Vienas jų paklausė, kodėl nefilmuoju filmo, atsakiau, kaip ir visi, kad neturiu pinigų. Jis pasiteiravo, ar scenarijus parašytas, sumelavau, kad taip, nors buvo dar tik pradinis sumanymas. Tada jis paklausė, kiek pinigų reikėtų, kad galėčiau sukurti filmą. Pasakiau, kad dešimt tūkstančių dolerių pakaktų (vėliau pasigailėjau, kad pasakiau tokią sumą). Ir... jis man davė visą pluoštą pinigų. Taip ir užtrukau Azerbaidžane ilgiau nei mėnesį.

Pradėjome filmuoti. Viskas buvo kuriama spontaniškai. Prodiuserio namų tvarkytoja paskambino savo seseriai į kaimą. Ten ir apsigyvenome. Jos vyras filmavosi mūsų filme, jis ir padėjo surasti daugiau žmonių – dažytoją, santechniką. Scenarijų rašėme dienai į priekį. Septyniadešimt procentų buvo improvizacija. Visą nufilmavome per šešias dienas. Tačiau montavome gana ilgai. Filmą kūrėme dviese su Elvinu Adigozeliu.

Ar filmavosi profesionalūs aktoriai?

Buvo vienas profesionalus aktorius, kuris suvaidino žmogų, perkantį namą iš to sugrįžėlio. Šio vaidmenį sukūrė baiges režisūrą žmogus, bet iki tol jis niekad nesifilmavo. Beje, dabar jis Rusų dramos teatro aktorius, nors prieš tai Gruzijoje turėjo savo verslą. Tačiau po filmo viską metė.

Po filmavimo pasikeitė ir mūsų gyvenimas. Su filmuota medžiaga grįžau į Maskvą ir daviau ją pasižiūrėti vienai savo draugei, kuri jau dirbo kine. Medžiaga jai priminė Bakuro Bakuradžės filmus (Bakuradžės „Šultesą“ ir „Medžiotoją“ rodė „Skalvija“, – aut. past.) ir ji mus supažindino. Kartu žiūrėdami filmuotą medžiagą, galima sakyti, atlikome pirmąjį montažą. Po to jis mane supažindino su Dalia Rust, su kuria kartu montavome „Marinos namus“. Vėliau montavau filmą „Intymios vietos“. Jis sulaukė didelio atgarsio festivalyje „Kinotavr“, buvo apdovanotas už geriausią debiutą, o aktorė Julija Aug pelnė prizą už moters vaidmenį. Galima sakyti, kad taip atradau man patinkantį darbą Julijos Miškinienės ir B. Bakuradžės kino kompanijoje „Vita Aktiva“.

Esate du filmo režisieriai. Ar sunku kurti dviese?

Nelengva. Abu esame „su charakteriu“. Tačiau Elvinas geriau patenkinamas aplinką, gyvenimą ten, mokėjo kalbėtis su vietiniais žmonėmis. Pagaliau jis daug geriau kalbėjo azerbaidžanietiška, nes aš esu miesto vaikas, Baku lankiau rusų

„Chameleonas“

mokyklą, be to, buvau ilgam išvažiavęs. Labai skiriasi ir mūsų pasaulėžiūra. Į mane kaime visi žiūrėjo keistai, kaip ne į saviškį. Elvinas geriau dirbo su aktoriais. Mūsų tandemas buvo naudingas abiem. Be to, filme jis sukūrė epizodinį vaidmenį – vaikiną, kuris krapštosi prie vamzdžių. Tas vaidmuo pridėjo filmui komizmo. Dar teko abiem susiremti, kai filmą montavome. Tačiau jo pastabos po pirmosios montažo versijos peržiūros buvo visiškai teisingos. Norėčiau ir toliau dirbti su Elvinu, bet jau ne kaip su režisieriumi. Jis parašė puikų scenarijų, mielai tapčiau jo prodiuseriu.

„Chameleonas“ buvo įtrauktas į Lokarno festivalio konkursinę programą.

„Chameleoną“ montavome labai ilgai. Pragariškai vargome su garso, nes filmavome naudodami tik vieną mikrofoną. Po peržiūros Lokarno festivalyje buvau klausiamas, kodėl pasirinkti daugiausia bendri planai ir tik kartkartėmis naudojami stambūs? Aišku, sąmoningai norėjome, kad jaustųsi distancija tarp filmo veikėjų ir žiūrovų, tačiau yra ir paprastesnis atsakymas – turėjome tik du objektyvus. Kai filmas buvo beveik baigtas, jį parodžiau pažįstamam prancūzų prodiuseriui, kuris pažiūrėjęs sutiko būti koproduuseriu. Taip šį filmą išsiuntinėjome į festivalius ir daugelis jį atmetė. Pats rodžiau jį festivalio „Kinošok“ Anapoje organizatoriams – jokio atgarsio. Tačiau kai filmą susidomėjo Lokarno festivalis, staiga ir kitiems jis tapo įdomus. Carlo Chatrrianui – naujam Lokarno festivalio programų direktoriui – „Chameleonas“ labai patiko. Gali būti, kad jo nuomonė visiškai subjektyvi, tačiau filmą į konkursinę programą jis įtraukė.

O kaip filmą priėmė festivalių publika?

Europiečiai – labai gerai, manau, todėl, kad filmas keistas. Azerbaidžane iki šiol kuriama taip, kaip mokė Maskvos kinematografijos institute 8-ajame dešimtmetyje. Todėl labiausiai filmą ir sukritikavo mūsų kritikai, pavadinę „Chameleoną“ mėgėjišku. Bet tai, ką padarėme, – jokia naujiena Europoje.

Man sunku patikėti, kad filmas gali patikti visiems be išimties. Man atrodo, jei žmogus savimi neabejoja, – jis kvailys. Kai žiūriu savo filmą, abejoju nuolat. Vieni mano draugai jau po penkių minučių ėmė

nuobodžiauti, kiti tvirtino, kad jis – genialus. Turbūt gerai, jei yra tos dvi nuomonės. Carlo Chatrriano nuomonė man buvo svarbi, tačiau gal ir jis klysta. Aišku tik tai, kad kažkam gali būti įdomu. Tačiau iki šiol vis dar abejoju. Aišku, kad filmuoji sau, tačiau atsakas turi būti. Aš ne Franzas Kafka, kuris rašė ir dėjo į stalčių. Man svarbu, kaip žmonės reaguoja į mano mintis, išgyvenimus. Be to, kiekvienas filmas – eksperimentas, kuris duoda man kažką naujo.

Ar filmas buvo oficialiai parodytas Azerbaidžane?

Nebuvo, bet labai norėčiau. Aišku, dabar filmas rodomas daugelyje festivalių, tačiau azerbaidžanietčiai, esu įsitikinęs, išeis iš seanso. Jiems trūks dinamikos, aiškios istorijos. Tektų pripažinti, kad garso, vaizdo kokybė nėra ideali. Juk filmavome su fotoaparatu, naudojome kiniškus objektyvus ir vieną mikrofoną.

Dabar rašau scenarijų, kurį pristatysiu Talino festivalyje „Black Night“. Šitam filmui pagal mano pasakačiavimus reikėtų pusės milijono eurų. Suprantu, kad dabar teks dalyvauti visokiuose pristatymuose, maldauti visur pinigų, po kruopą susirinkti. Tai užtrunka. Todėl turiu planą B – nusispjauti tai ir vėl imtis filmo, kaip ir ankstesniojo, bet sukurti jį laiku, tada, kai jis man svarbus.

Aišku, dabar beveik kiekvienas gali kurti filmus, jei tik nusipirks kamerą. Viena vertus, tai palengvina gyvenimą tokiems vargetoms kaip mes, kita vertus, būnant profesionalu, turėtų išlikti tam tikra jo kaina. Profesionalumas nuvertinamas, kai kažkas, neturintis patyrimo, pasisiūlo tą patį padaryti už mažesnę sumą. Taip viskas išsibalansuoja ir kino kokybė krenta.

Kalbant jau visai atvirai, man atrodo, kad jei „Chameleonas“ būtų nufilmuotas profesionaliomis kameromis, su profesionaliais aktoriais, būtų puikus garso, manau, kad jis gal ir nebūtų išlindęs į festivalius. Žmonės vertina tokį „chuliganizmą“. Aš suprantu, kad reikia augti. Be to, vis tik reikia gerbti žiūrovą, todėl norėjęs geros ir vaizdo, ir garso kokybės. Jei vis dėlto ryšiuosi ir vėl partizaniniu būdu kurti filmą, atiduosiu paskutinius pinigus, kad dirbtų profesionalai.

KALBĖJOSI
SONATA ŽALNERAVIČIŪTĖ

Melancholiškai

Krėsle prie televizoriaus

Šiandien LRT Kultūra pradeda Europos filmų savaitę. Pasitinkant metinę apdovanojimų ceremoniją (ji vyks gruodžio 7 d. Berlyne), Europos kino akademija savaitę rengia kartu su „The European Broadcasting Union“ (EBU). Visuomeninės ES televizijos ir radijo stotys pristatys Europos kino kultūros fenomeną. Buvo atrinkti 25 filmai, iš jų kiekvienas rodytojas galėjo pasirinkti, ką pristatys savo programose. LRT kultūra, kuri filmus visą savaitę rodyt kasdien, regis, nusprendė akcentuoti skirtingų geografinių platumų kiną – programoje bus airių, italų, serbų, olandų, vokiečių bei lietuvių ir latvių filmai. Dauguma jų – ne festivalių laureatai, o tiesiog kino repertuaro ciliniai, tad bus gera proga palyginti juos su lietuviškais, tais, kurie rodomi mūsų kino teatruose ir, regis, net nepretenduoją į festivalių laurus. Tai – nebrangūs filmai, juose nevaizduojama žvaigždės, bet, manau, kad ir jų funkcija ne visada atitinka festivalių siekius propaguoti naują kino meną: šie filmai vienaip ar kitaip dažnai turi parengti gana konservatyvią auditoriją papročių ar kitokioms permainoms, sutaikyti žmones su pernelyg greit kintančia tikrove. (Žinoma, dabar tokio terapinio poveikio dažniau siekia serialai, ypač rusų, kuriuos juk neatstiktinai paskutiniu metu rodo beveik visi lietuviški kanalai.)

Štai olando Martino Koolhofe komedija „Šnicelių rojus“ (LRT kultūra, 5 d. 19.45) pasakoja apie gražuolį ir pirmūną marokietį Nordipą. Tėvas svajojo, kad sūnus taps gydytoju, o šis svajojo apie audringą gyvenimą, todėl įsidarbino indu plovėju viešbutyje. Lietuviai jau vėl filmuose pradeda prisiminti seneną istoriją, tad, manau, ne vieną sudomins 2000-aisiais Aivaro Graubės sukurta „Klaiki vasara“ (LRT Kultūra, 1 d. 18.45). Filmas nukels į 1940-ųjų vasarą. Du draugai Robertas ir Karlis dirba Rygos radijuje ir specialiu autobusu važinėja po Latviją, įrašinėja laidas. Robertas susipažįsta su žavia mergina Inese. Jis nežino, kad mergina krito į akį užsienio reikalų ministrui Vilhelmui. Jis – vietinis vokiečių, bet Vilhelmo žmona Natalija – rusė, alkoholiškė ir NKVD agentė. Meilės istorijos fonas – artėjanti sovietų okupacija. Ministras apie tai žino ir nori išsiųsti mylimąją į Vokietiją su svarbiais dokumentais, bet ji neišvažiuoja. Išties klauku.

Paskutiniaisiais metais Europoje itin populiarūs filmai apie miestus. Jūs kuria ir klasikais, ir pradendantieji. Dešimt armėnų režisierių – Avakas Avakianas, Aramas Šachbazianas, Armenas Kazarianas, Artakas Zilfimianas, Vagas Chačatrianas, Garikas Maškarianas, Hrantas Movsianas, Gračas Kešišianas, Davidas Babajanas ir Edga-

ras Bahdasarianas 2009 m. sukūrė filmą „Jerevano taksi“ (LRT Kultūra, gruodžio 1 d. 21 val.). Kiekvienas jų nufilmavo po istoriją apie gimtąjį miestą. Visą mozaiką žiūrėti, manau, bus įdomu.

Brangaus kino „su žvaigždėmis“ mėgėjus turėtų sudominti Seanas McGinly 2008 m. filmas „Didysis Bakas Hovardas“ (BTV, gruodžio 2 d. 21.30). Jis iš tų, kurie pasakoja apie menininko, rašytojo brendimą. Iš geros šeimos kilęs Trojus (Colin Hanks) svajoja tapti rašytoju ir ieško darbo, todėl tampa kadaise garsaus iliuzionisto Bako Hovardo (John Malkovich) asistentu. Bako žvaigždė prigiso, jis ekscentriškas, o jo gyvenimo būdas, švelniai tariant, erzina. Kartu su Baku Trojus išvyksta į turnė po mažus Amerikos miestelius, kuriuos visus Hovardas pasitinka tuo pačiu energingu šūksniu: „Myliu šį miestą!“ Trojus stebi savo patroną, bandydamas suprasti, koks šiame žmoguje yra menininko ir egoisto santykis. Manau, numanote, kad Bako charakteris puikiai tinka spalvingajam Malkovichui.

Žavusis George'as Clooney dabar dažnas svečias mūsų televizorių ekranuose – vieno banko reklamoje jis jaučiasi kuo puikiausiai, net kai taria žodį „Klaipėda“. TV1 šį vakar (29 d. 23.25) parodys taip pat 2008 m. jo sukurtą filmą „Odinės galvos“.

George'as Clooney filmuojant „Odinės galvas“

Tai retro filmas apie amerikietiško futbolo komandą. Veiksmas perkels į 1925-uosius. Kapitonas Dodžas (jį suvaidino pats Clooney) kupinas ryžto išgarsinti savo ties bankroto riba atsidūrusią komandą ir nusprendžia ją pakviesti futbolo žvaigždę ir Pirmojo pasaulinio karo didvyrį Karterį (John Krasinski). Tačiau Dodžui gali sukliudyti žurnaliste Leksė (Renee Zellweger), kuri rengiasi rašyti žvaigždę demaskuojantį straipsnį. Iš Clooney filmų dažnai tikimės politinių intrigų ir kitokių demaskavimų, bet „Odinės galvos“ yra tiesiog komedija apie meilės trikampį, nes kol Leksė domisi nešvariais skalbiniais, ja susidomi Dodžas ir Karteris.

Mielų prisiminimų, ko gero, sužadins 1995 m. režisierės Lesli Linkos Glater filmas „Dabar ir visados“ (TV1, 30 d. 19 val.). Jis pasakoja apie keturių vaikystės draugių – Sem (Gaby Hoffmann), Robertos (Christina Ricci), Kris (Ashley Aston Moore) ir Tinos (Thora Birch) susitikimą. Trisdešimtmetėms gydy-

tojai, rašytojai, aktočiai ir namų šeimininkei šis susitikimas – gera proga melancholiškai prisiminti pauglystę. Tada dvylikametės mėgo leisti laiką namelyje medyje. Pastebėjau, kad sendamas darau si vis sentimentalesnis.

Dar sentimentalesniems už mane siūlau pasižiūrėti Julliano Jarroldo 2007 m. filmą „Maitingoji Džein“ (BTV, 30 d. 19.30). Jis apie rašytoją Jane Austin, kuri tiki meile, bet jos tėvai nori, kad mergina išmintingai ištekėtų. Deja, 1795-aisiais jauna moteris nelabai galėjo rinktis. Būsimą rašytoją suvaidino amerikietė Anne Hathaway. Specialiai filmui ji net išmoko groti pianinu ir dirbo su anglų kalbos dialektų specialistu. Filmas gali sukelti *déjà vu* įspūdį, bet nuraminsiu – „Maitingosios Džeinės“ veikėjų kostiumus vilkėjo ir kitų populiarių filmų, sukurtų pagal Austin romanus, aktoriai.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Šantažas apsimoka?

Nauji filmai – „Lūžęs gyvenimo ratas“

Živilė Pipinytė

Felixo van Groeningo filmo „Lūžęs gyvenimo ratas“ („The Broken Circle Breakdown“, Belgija, Olandija, 2012) herojus ištinka meilė iš pirmo žvilgsnio. Abu jie – margi paukščiai, laisvi ir nepaiso konvencijų. Tatuoruoti salone dirbanti ir visą kūną jomis išsimarginusi Eliza (Veerle Bactens) – gyvybinga ir atvira pasauliui. Laisva Amerikos dvasia bei *bluegrass* kantri muzika ir Billu Monroe susižavėjęs Didjė (Johan Helldenbergh) atrodo lyg atklydęs iš filmo apie hipius, tiksliau, jis primena keistą kaubojaus ir hipio mišinį. Tik susitikę, abu negali atitraukti akių vienas nuo kito. Todėl nenuostabu, kad Eliza netrukus apsigyvens Didjė fermeje, pradės dainuoti jo suburtoje grupėje, susilauks kūdikio.

Tačiau apie tai sužinosime vėliau, nes režisierius septynerius metus trukusią Didjė ir Elizos meilės istoriją pasakoja visa filmą, o pradeda „Lūžusį gyvenimo ratą“ scena liginėje, kur poros dukrelei Maibelėi diagnozuojamas vėžys. Pirmoji filmo pusė skirta kovai su liga, kuri baigiasi mergaitės mirtimi. Pora su

ja negali susitaikyti. Abu kaltina vienas kitą ir save, ieško priežasčių susipykti ir vis labiau grimzta į nevilį. Tarsi išsipildo Elizos nuojauta, kad gyvenime negali būti taip gerai, kad už begalinę meilę, aistrą ir laimę reikės sumokėti. Todėl Eliza ir teigia, kad negalima prie nieko prisirišti. Bet jai nepadeda nei išsiskyrimas su Didjė, nei indėnų pavyzdžiu, kai norima pradėti naują gyvenimo tarpinį, pakeistas vardas. Nors abu ir myli vienas kitą, nebegali būti kartu.

Režisierius imasi emocinio šantažo nuo pat filmo pradžios: kas gali būti skausmingiau ir baisiau už mirtinai sergantį vaiką? Tačiau to jam akivaizdžiai neužtenka – žiūrovus jis šantažuos iki pat pabaigos. Todėl ir negandos ženklai persekioja herojus nuolat: dar laimės euforijos apsvaiginti jie televizoriuje mato griūvančius Rugsėjo 11-osios dangoraizius ir klausosi JAV prezidento George'o Busho kalbos. Vėliau jau sergančią Maibelę sukrės į stiklą atsitenkęs ir nugaišęs paukštis. Kartu su juo filme atsiranda nuolat režisieriaus pabrėžiamas tikėjimo motyvas. Maibelė tiki, kad miręs paukštis pavirto žvaigžde, bet Didjė yra ateistas, kuriam po mirties nebėra nieko. Die-

vas jam – diktatorius, homofobas, sadistas, manipulatorius, rasistas, mizoginas. Tai jis išrėkia per koncertą salėje sėdintiems žmonėms, bet apie tikėjimą nuolat diskutuoja su Eliza, kuri tiki, kad ant palangės nutūpęs paukštis yra dukrelės ženklas ir net įsirengia jos altorių. Didjė tik kaltina religiją bei prezidentą Bushą, kad buvo sustabdyti kamieninių ląstelių tyrimai, kurie galėjo išgelbėti jo mergaitę.

Visi tie gana tiesmukiški monologai – akivaizdi nuoroda, kad filmas sukurtas pagal savo šalyje populiarią Johano Helldenbergho ir Mieke Dobbels pjesę. Režisierius, manau, suvokia skambančių žodžių teatrališkumą, todėl visas personažų jausmų ir žodžių audras dosniai atskleidžia muzika – Didjė ansamblio ir Elizos dainomis, skambančiomis per jų pasirodymus baruose, salėse ir smuklėse. Mėgstantiems kantri, be abejo, tai suteiks daug malonumo, nes, ko gero, muzika užima maždaug pusę ekraninio laiko. Nemėgstantiems bus dar vienas išbandymas, nes filme visko yra per daug: tragedijų ir žodžių, orgazmo ir tatuiruočių, kameros judesių ir montažo šuolių. Filmo pabaigoje vi-

šaliek forsuojamas mirties dramatismas, Didjė ateizmo ir Elizos viduramžiško iracionalumo supriešinimas, pasibaigęs džiugia kantri melodija, net gali sukelti gana cinišką juoką. Apmaudu, nes pasistengus „Lūžęs gyvenimo ratas“ galėjo tapti tragedija išgyvenančios šeimos santykių, apskritai, santuokos studija.

Banali, bet vis dėlto gražiai Rubeno Impenso nufilmuota ir energingai sumontuota meilės istorija „Lūžęs gyvenimo ratas“ – vienas sėkmingiausių šių metų filmų. Neabejoju, kad ir Lietuvoje jo laukia žiūrovų susižavėjimas ir ašarojančios salės. Filmas Belgijoje sumušė lankomumo rekordus, įvairiuose festivaliuose surinko daugybę žiūrovų simpatijų prizų, pelnė gausias Europos kino akademijos nominacijas (geriausio filmo, scenarijaus, režisieriaus, aktorės ir aktorius bei žiūrovų simpatijų). Tas pripažinimas ir stulbina labiausiai, nes tokio banaliai melodramatiško filmo dar

reikėtų paieškoti. Kad Europos žiūrovams imponuoja JAV imperialistų pasmerkimas, kad televizija juos pripratino prie serialų ir laidų apie ligas ir liginines, kad jiems įdomūs egzotiški personažai ir ekologiškas jų gyvenimas fermeje, kur kieme ganosi arkliai ir vaikšto laisvos vištos, kad mirties tema paskutiniaisiais metais Europos kino eksploatuojama tiesiog be saiko, nes, pasirodo, yra populiarūs (kad ir kaip tai skambėtų), visiškai suprantama. Daug sunkiau suprasti, kodėl vidutiniškas žiūrovų jausmais manipuliuojantis filmas sulaukė tokio Europos kino akademijos narių dėmesio. Regis, ir jie pasidavė Van Groeningo šantažui. Kita vertus, paskutiniaisiais metais kino vertinimo kriterijai sparčiai keičiasi, sudėtinga formų ir idėjų pradeda užgožti aktualiai ar net „gyvenimiška“ filmo tema, todėl ir režisieriaus garbinamas Elizos iracionalumas man pasirodė grėsmingai artėjančių naujų laikų ženklas.

Parodos

VILNIUS

Nacionalinė dailės galerija

Konstitucijos pr. 22

XX a. Lietuvos dailės ekspozicija

Vilniaus paveikslų galerija

Didžioji g. 4

Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Paroda „Dailės istorikas ir kritikas Mikalojus Vorobjovas (1903–1954)“, skirta 110-osioms gimimo metinėms Paroda „Nuostabioji žemė. Dailininkai Rytų Prūsijoje. XIX–XX a. pirmos pusės tapyba iš Aleksandro Popovo rinkinio“

Radvilų rūmai

Vilniaus g. 24

Reginos Matuzonytės-Ingelevičienės tapybos paroda „Spalva ir linija išreikšti pojūčiai“ Tarptautinė paroda „Sidabro amžius. Rusų dailė Baltijos šalių kolekcijose. 1890–1930“ Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas Ivano Marčuko (Ukraina) kūrybos paroda „Už horizonto – kitı horizontai…“

Taikomosios dailės muziejus

Arsenalo g. 3A

Paroda „Nuo karo iki taikos“ Kazimiero Žoromskio (1913–2004) paroda „Nuo realizmo iki optinio meno“

Vytauto Kasiulio dailės muziejus

A. Goštauto g. 1

Vytauto Kasiulio kūrinių kolekcija iki XII. 8 d. – paroda „Mykolo Raubos Vilnius“

Lietuvos nacionalinis muziejus
Naujasis arsenalas
Arsenalo g. 1
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.
Lietuvių liaudies menas
Kryždirbystė
nuo XII. 3 d. – kabančių sodų paroda „Sodo rėda“
nuo 5 d. – paroda „Žemaičių krikšto ženklai“, skirta Žemaičių krikšto 600 metų sukakčiai

Kazio Varnelio namai–muziejus
Didžioji g. 26
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija
Paroda „Rūdavos kautynės“
Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS

Parodų salės „Titanikas“
Maironio g. 3
iki XII. 5 d. – Vilniaus dailės akademijos 220 metų jubiliejui skirta paroda „Viskas teisingai: 220“
iki 30 d. – Dominique’o Blaiso, Martino Neumaierio ir Žilvino Landzbergo kūrybos paroda „Tarp laiko ir istorijos“

Galerija „Akademija“
Pilies g. 44/2
iki XII. 7 d. – Kęstučio Šapokos tapybos ir koliažų paroda „Žiūrėjimas į ugnį“

Tekstilės galerija „Artifex“
Gaono g. 1
Jono Stankevičiaus ir Sigitos (Emilės) Stankevičiūtės paroda „Aš toks. Aš tokia“

A. ir A. Tamošaičių galerija „Židiny“
Dominikonų g. 15
Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai

Telšių galerija
Kęstučio g. 3
iki XII. 3 d. – Antano Virginijaus Krištopaičio tapyba

Bažnytinio paveldo muziejus
Šv. Mykolo g. 9
Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija

Šiuolaikinio meno centras
Vokiečių g. 2
Davido Maljkovičiaus paroda „Naujos reprodukcijos“
ŠMC skaitykloje – paroda „Anne“
Paroda „Jaunojo tapytojo prizas 2013“
Paroda „Agentūra. Veikėjų kuriamas scenarijus“

Modernaus meno centras
Literatų g. 8
Tomo Ivanausko fotoparoda „Paminklų akimis“
Galerija „Kairė–dešinė“
Latako g. 3
iki 30 d. – paroda „Visagalė tradicija: Kristijono Donelaičio poemos „Metai“ iliustracijos ir vaizdinis kanonas“
nuo XII. 3 d. – Kęstučio Grigaliūno paroda „Baseinas“ (piešiniai, tapyba, objektai)

Meno projektų erdvė „Malonioji 6“
Malonioji g. 6
Donato Jankausko (Duonio) paroda „Neįvykę projektai“

Galerija „Aidas“
Trakų g. 13
iki 30 d. – Šalvos Alchanaidzės paroda

„Prospekto“ fotografijos galerija
Gedimino pr. 43
Lietuvos fotomenininkų sąjungos Klaipėdos skyriaus fotografijų paroda „Ne/ta vieta, ne/tas laikas“

Pamėnkalnio galerija
Pamėnkalnio g. 1/13
iki 30 d. – Ramūno Čeponio kūrybos paroda

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus
Pilies g. 40
Paroda „XIX a. II p. – XX a. pr. Lietuvos valstybės politikos, kultūros, mokslo ir visuomenės elitas bei jo aplinka“

Šv. Jono gatvės galerija
Šv. Jono g. 11
iki 30 d. – XVIII tarptautinė Vilniaus ekslibrisų bienalė
III respublikinė medžio drožėjų kūrinių paroda „Šventieji ir piligrimai“

Galerija „Arka“
Aušros Vartų g. 7
iki 30 d. – Klaipėdos dailininkų paroda „40 kūrybos metų“

Galerija „Meno niša“
J. Basanavičiaus g. 1/13
iki XII. 6 d. – Alono Štelmano tapybos ir pastelių paroda „Fėjai“

Galerija AV17
Aušros Vartų g. 17
iki XII. 8 d. – Edvardo Racevičiaus paroda

Galerija „Kunstkamera“
Ligoninės g. 4
iki XII. 2 d. – Algimanto Kezio fotografijos

Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija
Šv. Jono g. 11
iki XII. 2 d. – Valerijos Dichavičienės fotografijos darbų paroda „Jie buvo arti mūsų“

„Mažoji galerija“
Latvių g. 19A
iki 30 d. – Vlado Karatajaus paroda

Galerija Rotunda
A. Rotundo g. 3
Tatjanos Diščenko grafikos paroda „Murakami manija 2“

Galerija „Kalnas“
Krivių g. 10
Šiuolaikinių Gruzijos menininkų kūryba

„Skalvijos“ kino centras
Goštauto g. 2/15
iki XII. 3 d. – J. Jackie Baier fotoparoda

KAUNAS
M. Žilinsko dailės galerija
Nepriklausomybės a. 12
Kauno bienalė „Unitekstas“

Kauno paveikslų galerija
K. Donelaičio g. 16
Kauno bienalė „Unitekstas“

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus
V. Putvinskio g. 64
Kauno bienalė „Unitekstas“

Keramikos muziejus
Rotušės a. 15
iki XII. 1 d. – keramikų Virginijos Užusenytės ir Jūratės Višinskienės paroda „Inspiracija…Moteris…Augalas“
Simpoziumo „Mes – redukcija 2013“ paroda

Kauno fotografijos galerija
Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2
iki XII. 1 d. – Vytauto V. Stanionio paroda „Nuotraukos dokumentams“

Galerija „Auksio pjūvis“
K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53
Vytauto Kasiulio kūrybos paroda
Laimos Oržekauskienės ir Vlado Oržekausko kūrybos paroda
Gaivos Paprastosios tapyba
iki XII. 6 d. – Agnės Šemberaitės keramika

KLAIPĖDA
KKKC parodų rūmai
Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2
iki XII. 8 d. – šiuolaikinio lenkų plakato dizaino paroda „Faces Of Polish Posters“
Lenkijos fotografijos bei dizaino paroda

Klaipėdos galerija
Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4
Paroda „Kristijonas Donelaitis. 300 metų jubiliejų pasitinkant“ (mažoji forma, gintaras)

ŠIAULIAI
„Laiptų galerija“
Žemaitės g. 83
nuo 29 d. – Žibunto Mikšio grafikos paroda „Tėvynė ten, kur laisvė“

Dailės galerija
Vilniaus g. 245
Paroda „Postidėja“

Spektakliai

VILNIUS
Nacionalinis operos ir baletו teatroс
29, 30 d. 18.30 – PREMIJERA! G. Bizet „KARMEN“. Dir. – M. Barkauskas
XII. 1 d. 12 val. – S. Prokofjevo „PELENĖ“. Dir. – A. Šulčys (Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baletו skyrius)
4, 5 d. 18.30 „CENTURY ROLLS“ (pagal J. Adamso muz.). Choreogr. – A. Page; „MOVING ROOMS“ (pagal A. Schnittke’s, H. M. Góreckio muz.). Choreogr. – K. Pastoras; „ARTIFACT SUITE“ (pagal J.S. Bacho, E. Crossman–Hecht muz.). Choreogr. – W. Forsythe (Lenkijos nacionalinis baletas)
6 d. 18.30 – J. Straussо „VIENOS KRAUJIAS“. Dir. – J. Geniušas

Nacionalinis dramos teatras
Didžioji salė
29 d. 18.30 – PREMIJERA! T. Slobodzianeko „MŪŠŲ KLASĖ“. Rež. – Y. Ross
29 d. 17 val. – Dante’s Alighieri „DIEVIŠKOJI KOMEDIJA“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“)
30 d.18.30 – M. Sperro „MEDŽIOKLĖS SCENOS“. Rež. – R. Atkočiūnas
XII. 5 d. 18, 21 val. – PREMIJERA! LMTA projektas „ISTABUSIS IR GRAUDUSIS PLANAS B“. Rež. – V. Bareikis
6, 7 d. 18 val. – W. Shakespeare’o „HAMLETAS“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“)
8 d. 12 val. – A. de Saint-Exupéry „MAŽASIS PRINCAS“. Rež. – S. Mykolaitis

„7md“ rekomenduoja

Dailė
Vilniaus Šiuolaikinio meno centre atidarytos net keturios naujos parodos: „Anne“, „David Maljković. Naujos reprodukcijos“, „Jaunojo tapytojo prizas“ ir „Agentūra. Veikėjų kuriamas scenarijus“. Parodos labai skirtingos, todėl būtinai ką nors sau patinkančio išsirinksite.

Muzika
Vilniaus fortepijono muzikos festivalio finale, lapkričio 30 d. 19 val., Nacionalinėje filharmonijoje su Lietuvos nacionaliniu simfoniniu orkestru ir dirigentu Robertu Šerveniku skambins bene ryškiausia Turkijos pianistė, prestižinėse pasaulio salėse koncertuojanti Gülsin Onay. Programoje skambės nepamirštamas Edvardo Griego Koncertas fortepijonui ir orkestrui a-moll ir Felixo Mendelssohno Simfonija Nr. 3 a-moll, op. 56 („Škotiškoji“).

Teatras
Šiuolaikinio šokio gerbėjams lapkričio 30 d. 19 val. siūlome apsilankyti „Menų spaustuvėje“, kur vyks Vyčio Jankausko premjera „Aritmijos“. Šis šokio spektaklis tęsia ankstesniame choreografo darbe „Judantys taikiniai“ pradėtą socialinių santykių temą.

Mažoji salė
30 d. 16 val. – PREMIJERA! S. Pálssonо „NUOŠALY“. Rež. – G. Padegimas
XII. 1 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „GRYBŲ KARAS“. Rež. – V. Masalskis
6 d. 16 val. – B. Mar „UNĖ“ (aktorės U. Babickaitės dienoraščių motyvais). Rež. – B. Mar
Studija
30 d. 19 val. – „LIUDNOS DAINOS IŠ EUROPOS ŠIRDIES“ (pagal F. Dostojevskio romaną „Nusikaltimas ir bausmė“). Rež. – K. Smedsas (Suomija)
Dekoracijų dirbtuvės
XII. 1 d. 19 val. – L. Norėno „ŠALTIS“. Rež. – J. Vaitkus

Vilniaus mažasis teatras
29 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MADA-GASKARAS“. Rež. statytojas – R. Tuminas, rež. – A. Dapšys
30 d. 18.30 – I. Margalit „TRIO (J. Bramso, R. Šumano ir K. Šuman meilės istorija)“. Rež. – P. Galambosas (Vengrija)
XII. 3 d. 18.30 – VMT literatūriniai etiudai „24 VALANDOS IŠ MOTERS GYVENIMO“. Idėjos autorė – V. Bičkutė. Kūrėjos – V. Bičkutė, V. Kochanskytė, D. Rudytė. Kostiumai – R. Piekautaitė („Mažasis Teatras. Mažoji Forma“)

OKT/Vilniaus miesto teatras
31, XII. 1 d. 19 val. *OKT studijoje* – F. Kafkos „NUOSPRENDIS – METAMORFOZĖ“. Rež. – P. Ignatavičius
3 d. 19 val. *Menų spaustuvėje* – „MIRANDA“ (pagal W. Shakespeare’ą). Rež. – O. Koršunovas
4 d. 19 val. *Menų spaustuvėje* – M. von Mayenburgo „UGNIES VEIDAS“. Rež. – O. Koršunovas

Valstybinis jaunimo teatras
29 d. 18 val. – E. Scarpettas „VARGŠAI. ARISTOKRATAI“. Rež. – P.E. Landi
30 d. 12 val. – H. Verburg „PINGVINAI IR KIAUŠINIS“. Rež. – R. Kudzmanaitė (Salė 99)
30 d. 15 val. – „BITINĖLIO PASAKOS ŠEŠIEMS POJŪČIAMS“. Idėjos aut. – K. Žernytė (Salė 99)
30 d. 18 val. – „LEDI MAKBET“ (pagal W. Shakespeare’о pjesę „Makbetas“). Rež. – A. Latėnas
XII. 1 d. 15 val. – „RAGANIUKĖ“ (pagal O. Preusslerio pasaką). Rež. – E. Jaras
3 d. 18 val. – PREMIJERA! Č. Stonio ir S. Norkutės „ALBANIJOS NEKALTOJI“. Rež. – S. Norkutė. Vaidina D. Kuodytė, J. Dambrauskaitė, G. Giedraitytė (Salė 99)
5 d. 18 val. – PREMIJERA! Žemaitės „TRYS MYLIMOS“. Rež. – A. Latėnas
6 d. 18 val. – P. Vaičiūno „PATRIOTA!“. Rež. – J. Vaitkus

Rusų dramos teatras
30 d. 11, 13 val. – Z. Hopp „STEBUKLINGOJI

KREIDELĖ“. Rež. – O. Lapina
30 d. 18.30 – J.G. Ferrero „GRONHOLMO METODAS“. Rež. – A. Jankevičius
XII. 1 d. 12 val. – J. Ščiuckio „MOROZKO“. Rež. – J. Ščiuckis
1 d. 18.30 – V. Mucharjamovo „AČIŪ, MARGO!“ Rež. – J. Ščiuckis
4 d. 18.30 – PREMIJERA! „ROMEO IR DŽULJETA“ (pagal W. Shakespere’o pjesę). Rež. ir choreogr. – P. Uray (Vengrija)
5 d. 18.30 – N. Gogolio „LOŠĖJAI“. Rež. – M. Byčkovas (Rusija)
6 d. 18.30 – A. Jablonskajos „STABMELDŽIAI“. Rež. – J. Vaitkus

Teatras „Lėlė“
Didžioji salė
XII. 1 d. 12 val. – S. Siudikos „TRYS PARŠIUKAI“. Rež. – A. Mikutis
5 d. 18 val. – PREMIJERA! „NE PAGAL ŠIO PASAULIO MADĄ“ (fantazija apie poetą K. Donelaiitį). Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas
Mažoji salė
30, XII. 1 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „BALTOS PASAKOS“ (pagal H.Ch. Anderseno pasakas). Rež. – N. Indriūnaitė

Menų spaustuvė
29 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – PREMIJERA! „CONTEMPORARY?“ (jaunųjų scenos menininkų programa „Atvira erdvė’13“)
30 d. 13 val. *Kišeninėje salėje* – „VĖJŲ MOTĖ“. Spektaklio kūrėjai S. Degutytė, S. Dikiūtė, V. Narkevičius, L. Skukauskaitė, T. Juozapaitis („Stalo teatras“)
30 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – PREMIJERA! „ARITMIJOS“. Choreogr. – V. Jankauskas
XII. 1 d. 12, 13.30 – *Juodojoje salėje* – „MOŽAIKA“. Choreogr. – B. Banevičiūtė (šokio teatras „Dansema“)
1 d. 12 val. *Kišeninėje salėje* – „EGLĖ ŽALČIŲ KARALIENĖ“. Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“)
4 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – „ATVIRAS RATAS“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)
5 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – „BRANGIOJI MOKYTOJA“. Rež. – I. Stundžytė (teatro laboratorija „Atviras ratas“)
6 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – J. Šeduikytės ir V. Bareikio akustinis koncertas (teatro judėjimas „No theatre“)
6 d. 19 val. *Kišeninėje salėje* – PREMIJERA! „59’ONLINE“. Idėjos aut. L. Vaskova ir R. Mačiūnaitė (jaunųjų scenos menininkų programa „Atvira erdvė’13“)

KAUNAS
Kauno dramos teatras
29 d. 18 val., 6 d. 18 val., 7 d. 15 val. *Didžiojoje scenoje* – PREMIJERA! A. Čechovo „VYŠNIŲ SODAS“. Rež. – A. Areima
30 d. 15 val. *Ilgajoje salėje* – T. de Fombelle’io „ŠVYTURYS“. Rež. – G. Varnas
30 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – A. Škėmos

„BALTA DROBULĖ“. Rež. – J. Jurašas XII. 1 d. 12 val. *Ilgojoje salėje* – I. Paliulytės „ANDERSENO GATVĖ“ (H.Ch. Anderseno biografijos ir pasakų motyvais). Rež. – I. Paliulytė

1 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – „LAIMINGI“ (pagal F. von Schillerio „Klastą ir meilę“). Rež. – A. Areima

3 d. 18 val. *Rūtos salėje* – „ČIČINSKAS“. Rež. – A. Armonas (Kelmės mažasis teatras) 3, 4 d. 19 val. *Ilgojoje salėje* – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas 4 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – J. Patricko „MŪSŲ BRANGIOJI PAMELA“. Rež. – A. Latėnas

5 d. 18 val. *Rūtos salėje* – D. Danis „AKMENŲ PELENAI“. Rež. – A. Jankevičius

Kauno muzikinis teatras

29 d. 18 val. – PREMJERA! G. Rossini, G. Puccini „VEDYBŲ VEKSELIS“, „DŽANIS SKIKIS“. Dir. – J. Geniušas 30 d. 18 val. – R. Leoncavallo „PAJACAI“. Muzikinis vad. ir dir. – O. Lesunas, dirigentai – J. Galias, M. Tretjakova (Baltarusijos nacio-nalinis akademinis muzikinis teatras) XII. 1 d. 18 val. – Gala koncertas 4 d. 17 val. – R. Rodgerso „MUZIKOS GARSAI“. Dir. – J. Vilnonis 5 d. 18 val. – J. Strausso „ČIGONŲ BARONAS“. Dir. – V. Visockis 6 d. 18 val. – I. Kálmáno „GRAFAITĖ MARICA“. Dir. – J. Janulevičius

Kauno kamerinis teatras

29 d. 18 val. – PREMJERA! F. Zelerio „TIESA“. Rež. – S. Rubinovas 30 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ „PAS BLEŽĄ“. Rež. – S. Rubinovas 6 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „BE GALO ŠVELNI ŽMOGŪDUDYSTĖ“. Rež. – S. Rubinovas

Kauno lėlių teatras

30 d. 12 val. – „ŽVAIGŽDĖS VAIKAS“. Rež. – A. Stankevičius XII. 1 d. 12 val. – PREMJERA! „ČIPOPINO NUOTYKIAI“. Rež. – K. Jakštas

KLAIPĖDA

Klaipėdos dramos teatras

30 d. 14 val., 8 d. 12 val. *Žvejų rūmuose* – PREMJERA! A. Dilytės „DĖDĖS TITO DŽIAZAS“ (pagal P. Hackso knygą). Rež. – A. Dilytė. Dail. – A. Šimonis, komp. – S. Šiaučiulis. Vaidina V. Jočys, S. Šakinytė, R. Šaltenytė, A. Eišimantas, E. Brazys, R. Pelakauskas XII. 3 d. 18 val. *Klaipėdos dramos teatre* – K. Dragunskajos „LUNAČIARSKIO LUNA-PARKAS“. Rež. – D. Rabašauskas 5 d. 18 val. *Skuodo kultūros centre* – PREMJERA! M. Gavrano „POROS“. Rež. – R. Kudzmanaitė

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras

XII. 1 d. 13 val. – B. Pavlovskio „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“

1 d. 18 val. – R. Leoncavallo „PAJACAI“ (Baltarusijos valstybinis akademinis muziki-nis teatras)

Klaipėdos lėlių teatras

30 d. 12 val. – „ARBATĖLĖ“ Rež. – K. Juršk-taitė

XII. 1 d. 12 val. – „STEBUKLINGAS PELENĖS LAIKAS“ Rež. – G. Radvilavičiūtė

ŠIAULIAI

Šiaulių dramos teatras

29 d. 18 val. – „KULKOS VIRŠ BRODVĖJAUS“ (pagal P. Rozenfeldo-Olevo pjesę). Rež. – D. Kazlauskas 30 d. 18 val. – T. Williamso „IGUANOS NAKTIS“. Rež. – G. Padegimas XII. 1 d. 12 val. – „SAUSIO ŽIBUOKLĖS“ (pagal S. Maršako pasaką). Rež. – N. Mirončikaitė 1 d. 18 val. – PREMJERA! M. Pagnolio „DUONKEPIO ŽMONA“. Rež. – A. Lebeliūnas

PANEVĖŽYS

Juozo Miltinio dramos teatras

29 d. 18 val. – V. Veršulio „UŽ DURĮ“. Rež. – I. Jarkova (Šiaulių dramos teatras)

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija

30 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžio-joje salėje*, – III Vilniaus fortepijono muzi-kos festivalio pabaigos koncertas. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė G. Onay (forte pijonas). Dir. – R. Šervenikas. Programoje F. Mendelssohno-Bartholdy, E. Griego kūriniai

XII. 1 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – koncertas visai šeimai „Gloria in excelsis“. Lietuvos kamerinis orkestras. Berniukų ir jaunuolių choras „Ąžuoliukas“ (meno vad. ir dir. – V. Miški-nis). Solistės A. Krikščūnaitė (sopranas), N. Petročenko (mecosopranas). Dalyvauja B. Vasiliauskas (vargonai). Programoje G.F. Händelio, A. Vivaldi, G. Giordani, W.A. Mozarto kūriniai

1 d. 16 val. *Taikomosios dailės muziejuje* – Armonių trio: I. Armonaitė (smuikas), R. Armonas (violončelė), I. Uss-Armonienė (forte pijonas). Dalyvauja J. Kaliūnaitė (altas). Programoje V. Germanavičiaus, A. Schnit-tke’s, O. Balakausko, V. Barkausko kūriniai 1 d. 11 val. *Ignalinos Švč. Mergelės Marijos gimimo bažnyčioje* – Sostinės vario kvintetas: A. Januševičius (trimitas), D. Memėnas (trimitas), M. Rancovas (valtorna), P. Batvinis (trombonas), D. Bažanovas (tūba). Koncertą veda muzikologė Z. Kelmickaitė. Programoje G. Gabrieli, S. Scheidto, J. Pachelbelio, J.-J. Mouret, J.S. Bacho, G.F. Händelio, A. Brucknerio, J. Naujaliao kūriniai

1 d. 11 val. *Pasvalio r. Krinčino Šv. Apaštalų Petro ir Povilo bažnyčioje*, 1 d. 17.30 *Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje* – Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistė J. Kazakevičiūtė (vargonai). Programoje G.F. Händelio, L.van Beethoveno, J. Pachel-belio, Th. Dubois kūriniai

1 d. 16 val. *Trakų pilies Didžiojoje menėje* – styginių kvartetas „Mettis“. Solistas L. Mikalauskas (bosas). Programoje G. Verdi, C. Debussy kūriniai 4 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojo-je salėje*, – Čiurlionio kvartetas, V. Šimkus (forte pijonas). Programoje I. Stravinskio, B. Bartoko, R. Schumanno kūriniai

5 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojo-je salėje*, – kalbos vakaras Lietuvos Seimo institucijos 500 metų sukakčiai paminėti „Vivat Republica!“ 2013 m. Kalbos premijos įteikimas. Dalyvauja aktoriai V. Martinaitis, V. Širka, D. Stončius, A. Butvilas, S. Ivanovas, A. Kazanavičius, A. Bizunovič, V. Podolskaitė, V. Sodeika, A. Kleinas; Kauno valstybinis choras; Rugiaveidė; G. Gelgotas (fleita), R. Marcinkutė-Lesieur (vargonai), T. Kuli-kauskas (mušamieji), A. Rekašius (mušamie-ji), istorijos moklų daktaras R. Petrauskas 6 d. 17 val. *Kėdainių daugiakultūriame centre* – „Nuo baroko iki džiazo“. Sostinės vario kvintetas: A. Januševičius (trimitas), D. Memėnas (trimitas), M. Rancovas (valtor-na), P. Batvinis (trombonas), D. Bažanovas (tūba)

7 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojo-je salėje*, – J. Heifetzo koncerto Filharmoni-joje 100-mečiui. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė J. Auškelytė (smuikas). Dir. – J. Domarkas. Programoje P. Čaikovskio, N. Rimskio-Korsakovo, A. Skriabino kūriniai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas

30 d. 11 val. *Linkuvos socialinės globos namuose*, 15 val. *Linkuvos kultūros centre* – operos solistai K. Glinskaitė (sopranas) ir E. Chrebtovas (baritonas), M. Pupkovas (fleita), A. Vizbaras (forte pijonas) XII. 2 d. 18 val. *Vilniaus universiteto*

Šv. Jonų bažnyčioje – berniukų ir jaunuolių choras „Dagilėlis“ (meno vad. ir dir. – R. Adomaitis), koncertmeisterė D. Šulcaitė. Solistai V. Miškūnaitė ir R. Juzuitis, vargoni-ninkas G. Kviklys, birbynininkas E. Ališaus-kas, styginių kvartetas „Art vio“: I. Rupaitė-Petrikienė, K. Venšlovas, T. Petrikis (altas), P. Jacunskas (violončelė)

XII. 4 d. 17 val. *S. Vainiūno namuose* – 1863 m. sukilimo 150-mečiui skirtas vaka-ras. Dalyvauja istorikas Z. Vasiliauskas. Koncertuoja dainininkas V. Bartušas, akom-panuoja I. Kaškelytė

VILNIUS

Kongresų rūmai

29, 30 d.19 val. – W.A. Mozarto „Visos jos tokios“. Dir. – G. Rinkevičius, rež. – D. Ibel-hauptaitė, scenogr. – M. Jacovskis, kost. ir grimo dail. – J. Statkevičius. Solistai E. Montvi-das, K. Smoriginas, L. Bendžiūnaitė, T. Girininkas, V. Kaminskaitė, J. Adamonytė ir kt. XII. 3, 4, 5, 8 d. 19 val. – S. Sondheimo „Svynis Todas: demonas kirpėjas“. Dir. – G. Rinkevičius, rež. – D. Ibelhauptaitė. Solistai D. Stumbras, A. Grigorian, L. Ben-džiūnaitė, J. Milius, R. Karpis, E. Dauskurdis, A. Malikėnas, J. Vaškevičiūtė ir kt.

Vakarai

VILNIUS

Rašytojų klubas

29 d. 13 val. *Šakių r. savivaldybės viešojoje bibliotekoje*, 16 val. *Kudirkos Naumiesčio Vinco Kudirkos muziejuje* – renginiai iš ciklo „Gyvosios tarmės“. Dalyvauja rašytojai B. Jonuškaitė, J. Kubilius, J. Žitkauskas, aktorė E. Zizaitė, dainininkas D. Sadauskas, etnologė G. Kadžytė

XII. 2 d. 17.30 – renginys iš ciklo „Gyvosios tarmės“. Dalyvauja rašytojai V. Braziūnas, B. Jonuškaitė, R. Katinaitė-Lumpickienė, J. Kubilius, D. Mušinskas, A. Ruseckaitė, aktorė E. Zizaitė, dainininkas D. Sadauskas, etnologė G. Kadžytė 3 d. 17.30 – S. Pauliulytės poezijos knygos „Sonatos“ pristatymas. Vakare dalyvauja knygos autorė, poetė S. Paliulytė, literatūro-logė Ė. Baliulytė, poetas K. Shawn Keys, pianistė B. Asevičiūtė, altininkas K. Pleita, fleitininkė D. Gutauskienė. Vakarą veda knygos leidėjas, literatūros kritikas V. Sventickas

3 d. 11 val. *Telšių specialiojoje internatinėje mokykloje*, 14 val. *Telšių vaikų globos namuose* – renginiai iš ciklo „Atvertos knygos puslapiai“. Dalyvauja poetė A. Karosaitė, akto-rius, dainų autorius ir atlikėjas G. Storpirštis

4 d. 14 val. *Mosėdžio bibliotekoje*, 17 val. *Skuodo r. savivaldybės viešojoje bibliote-koje* – renginiai iš ciklo „Gyvosios tarmės“. Dalyvauja rašytojai V. Braziūnas, D. Molytė-Lukauskienė, D. Mušinskas, dainininkas D. Sadauskas, aktorius V. Rumšas

5 d. 17.30 – poeto J. Jackevičiaus autorinis kūrybos vakaras su nauja knyga „Vilnonis bliovikas“. Dalyvauja poetai B. Januševičius, D. Pocevičius, aktorius S. Sipaitis, koncertua-ja D. Petreikis ir T. Motiečius (saksofonas, akordeonas, forte pijonas)

5 d. 12 val. *Vilkaviškio „Aušros“ gimnazijo-je*, 15 val. *Vilkaviškio r. savivaldybės viešojoje bibliotekoje* – Donelaičio skaity-mai. Dalyvauja rašytojai S. Eitminavičius, L. Gadeikis, Z. Mažeikaitė, D. Tamošaitytė, aktorė G. Urbonaitė

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus

XII. 4 d. 18 val. – ciklas „11 rudens vakarų“: filmai apie dailininkus A. Steponavičių, S. Katkevičienę ir V. Galdiką

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

29 d. 19 val. *Didžiojoje salėje* – „Meistrai Didžiojoje“. Susitikimas su teatro režisieriumi G. Varnu

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Apnuogink mane : [romanas] / Sylvia Day ; iš anglų kalbos vertė Rūta Poderytė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 332, [1] p. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Ciklo „Crossfire“ knyga. – Tiražas 4500 egz. (papild.). – ISBN 978-9955-23-695-5 (jr.)

Atskleisk mane : [romanas] / Sylvia Day ; iš anglų kalbos vertė Inga Stančikaitė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 317, [1] p. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Ciklo „Crossfire“ knyga. – Tiražas 5000 egz. – ISBN 978-9955-23-717-4 (jr.)

Gelbėtojas / Jo Nesbø ; iš norvegų kalbos vertė Giedrė Rakauskaitė. – 2-oji laida. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 492, [1] p. – (Kriminalinis romanas). – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Klaidingas serijos ISSN: ISSN 2029-2579. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-23-608-5 (jr.)

Inferno : [romanas] / Dan Brown ; iš anglų kalbos vertė Bronislovas Bružas. – Kaunas : Jotema, [2013] (Kaunas : Spindulio sp.). – 413, [2] p. – Tiražas [8000] egz. – ISBN 978-9955-13-397-1 (jr.)

Mano gyvenimas šalia : [romanas] / Huntley Fitzpatrick ; iš anglų kalbos vertė Loretta Gema Baltaduonė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 326, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-1200-7 (jr.) : [26 Lt 84 ct]

Metai : [poema] / Kristijonas Donelaitis ; sudarytojas Gytis Vaškėlis ; [įvado autorius Darius Kuolys ; „Metus“ skaito Rolandas Kazlas]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 219, [1] p. + 1 garso diskas (MP3 CD). – (Gyvoji poezija, ISSN 2335-7053). – Virš. antr. nenurodyta. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-609-425-093-4 (jr.)

Pertrūkis tikrovėje : straipsniai apie literatūrą ir kultūrą / Tomas Venclova ; [tekstus iš anglų kalbos vertė Judita Akromienė, Diana Bartkutė-Barnard, Antanas Danielius ir Leonas Peleckis-Kaktavičius, iš rusų – Donata Mitaitė ir Algis Kalėda, iš lenkų – Eugenijus Ališanka, Algis Kalėda]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 614, [1] p. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-609-425-096-5 (jr.)

Raštai / Sofija Čiurlionienė-Kymantaitė ; [redakcinė komisija: Juozas Baltušis (pirmininkas) … [et al.]. – Vilnius : Vaga, 1986- . – Nuo t. 4 red. komis. nenurodyta. – (Jr.)

T. 7: Proza, poezija, dramos, kūrinių variantai ir fragmentai iš rankraštinio palikimo / [sudarė ir parengė Danutė Čiurlionytė-Zubovienė, Dalia Zubovaitė-Palukaitienė]. – Vilnius : Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 706, [1] p., [1] portr. lap. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-425-092-7

Sniego Senis : [romanas] / Jo Nesbø ; iš norvegų kalbos vertė Giedrė Rakauskaitė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 471, [1] p. – (Kriminalinis romanas, ISSN 2029-2597). – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas 4000 egz. – ISBN 978-9955-23-715-0 (jr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Auko kirvukas : [vairios lietuvių liaudies pasakos : [iš Jono Basanavičiaus ir Aldonos Liobytės sudarytų rinkinių] / iliustravo Marija Smirnovaitė. – Vilnius : Nieko rimto, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 110, [2] p. : iliustr. – (Pasakų skrynia, ISSN 2335-7762). – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-441-120-5 (jr.)

Elė ir draugai / Timo Parvela ; iš suomių kalbos vertė Viltarė Urbaitė ; iliustravo Agnė Nananai. – Vilnius : Nieko rimto, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 111, [9] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-441-172-4 (jr.)

Hitas : romanas / Melvin Burgess ; iš anglų kalbos vertė Vytautas Čepiejus. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : Spauda). – 301, [1] p. – (Beveik suaugę, ISSN 1822-6981). – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-1192-5 : [17 Lt 65 ct]

Kalėdų Senelis ir samano būgnas : [pasaka] / Mauri Kunnas ; iš suomių kalbos vertė Akivilė Giniotaitė ; iliustracijos autoriaus. – Vilnius : Nieko rimto, 2013 (Spausd. Suomijoje). – 50, [3] p. : iliustr. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-441-136-6 (jr.)

Mažulė ir Antonas : [romanas vaikams] / Erich Kästner ; iš vokiečių kalbos vertė Laima Bareišienė ; iliustravo Walter Trier. – Vilnius : Garnelis, [2013] (Kaunas : Spindulio sp.). – 173, [2] p. : iliustr. – Tiražas [1100] egz. – ISBN 978-9955-883-36-4 (jr.)

Nuostabūs Ozo šalies burtininkas : [pasaka] / L. Frank Baum ; iš anglų kalbos vertė Laima Šinkūnienė ; iliustravo Robert Ingpen. – Vilnius : Nieko rimto, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 191, [1] p. : iliustr. – (H.Ch. Anderseno medalis). – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-441-178-6 (jr.)

Perlytės nuotykiai : [pasaka] / Vaiva Būgaitė ; iliustravo Marija Smirnovaitė ; [tekstą sueiliavo Rosita Makauskienė]. – Vilnius : Nieko rimto, [2013] (Spausd. Lenkijoje). – [22] p. : iliustr. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-441-169-4 (jr.)

Pomelas myli / Ramona Badescu, Benjamin Chaud ; iš prancūzų kalbos vertė Erika Sabaliauskaitė. – Vilnius : Nieko rimto, 2013 (Vilnius : BALTO print). – [89] p. : iliustr. – Tiražas 1400 egz. – ISBN 978-609-441-159-5 (jr.)

Ratas : [romanas] / Mats Strandberg, Sara B. Elfgren ; iš švedų kalbos vertė Raimonda Jonkutė. – Vilnius : Nieko rimto : Knygų burės, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 470, [2] p. : iliustr. – Trilogijos 1-oji knyga. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-441-164-9 (jr.)

Tu bjaurus, pone Gumbai! / Andy Stanton ; iš anglų kalbos vertė Emilija Ferdmanaitė ; iliustracijos: David Tazzyman. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2013] (Gargždai (Klaipėdos r.) : Print-it). – 169, [21] p. : iliustr. – Ciklo 1-oji knyga. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-23-736-5

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ. LIETUVOS NAC. M. MAŽYDO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

„Kapitonas Filipsas“

Savaitės filmai

Kapitonas Filipsas ***

2009-ųjų balandį netoli Afrikos krantų Somalio piratai užpuolė amerikiečių krovininį laivą „MV Maersk Alabama“. Laivo komanda didvyriškai pasipriešino ir užpuolikai buvo priversti palikti laivą nedideliu kateriu, pagrobę įkaitą – nebejauną kapitoną Richardą Phillipsą. Šis įvykis tapo Paulo Greengrasso filmo pagrindu. Kapitono, kurį meistriškai suvaidino Tomas Hanksas, ir pirato Musos (Barkhad Abdi) moralinė dvikova įtampos kupiną filmą iškelia į aukštesnį lygmenį. Taip pat vaidina Catherine Keener, Davidas Warshofsky, Barkhadas Abdurahmanas, Faysalas Ahmedas, Michaelas Chernusas, Corey Johnsson (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Patarėjas ***

Pagal vieno garsiausių šių dienų amerikiečių rašytojo Cormaco McCarthy („Šioje šalyje nėra vietos senukams“, „Kelias“) romaną sukurto Ridley Scotto filmo herojus yra gerbiamas teisininkas, kuris iš visų jėgų stengiasi išsipainioti iš narkotikų verslo, turėjusio tapti trumpu nuotykiu. Jis manė, kad bus galima gerai užsidirbti ir pasitraukti. Šachmatų partiją primenančią intrigą Scottas filme atkūrė preciziškai. Kiekvienas filmo herojus – o juos suvaidino visas žvaigždynas (Michaelas Fassbenderis, Penelope Cruz, Javieras Bardemas, Bradas Pittas, Cameronas Diaz) – spalvingas ir įsimenantis. Tačiau pasaulis, į kurį įžengia bevandis advokatas, pasirodo neįtikėtinais menkas, todėl tokioje klaustrofobiškoje atmosferoje kiekviena aplinkybė ar net kvailas atsitiktinumas gali sukelti katastrofą. Scottas, panašiai kaip ir broliai Coenai, mėgsta kino pesimizmo pratimus, nuo kurių negalima atitraukti akių (JAV, D. Britanija, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Senis ***

Filmo herojus Džo (Josh Brolin) dėl nežinomų priežasčių buvo pagrobtas ir įkalintas vienuolėje. Jis nežino, kas yra pagrobėjas, kokie jo tikslai. Po 20 nelaisvės metų Džo netikėtai paleidžiamas. Apimtas troškimo atkeršyti, jis bando sužinoti tiesą ir pradeda įtarti, kad nelaisvė buvo bausmė. Bet jis nežino, kad laisvė – tik dar vienas žiauraus plano etapas. Vienas originaliausių šių dienų amerikiečių režisierių Spike'as Lee sukūrė Kanų kino festivalio išpopuliarinto Pietų Korėjos kūrėjo Park Chan Wooko filmo perdirbinį. Kai kas tvirtina, kad Lee supaprastino originalą iki vidutinio amerikiečio suvokimo lygio. Taip pat vaidina Sharlto Copley'us, Elizabeth Olsen, Samuelis L. Jacksonas, Hannah Ware (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Stalingradas ***

...1942-iejį, Stalingradas. Sovietų kariuomenė planuoja kontrpuolimą prieš vokiečius, užėmusius dešiniąjį Volgos krantą. Tačiau puolimas nepasiseka. Tik kapitono Gromovo vadovaujama žvalgų būriui pavyksta persikelti per upę ir įsitvirtinti viename name. Jiems įsakyta išsaugoti namą bet kokia kaina. Be kelių stebuklingai išsigelbėjusių rusų karių, žvalgybininkai randa ir paskutinę namo gyventoją – devyniolikmetę Katiją. Įsakymą atmušti namą iš priešų gauna ir vokiečių karininkas Kanas. Fiodoras Bondarčiukas filme rodo vieno didžiausių ir kruvinausių Antrojo pasaulinio karo mūšių fone gimusių meilės istoriją. Filmas Rusijoje ir Kinijoje sumušė visus lankomumo rekordus, yra pristatytas „Oskarui“, bet pasirodė nepriimtinas ir rusų kino kritikams, ir karo istorikams. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Marija Smolnikova, Jana Studilina, Piotras Fiodorovas, Thomas Kretschmannas, Dmitrijus Lysenkovas, Sergejus Bondarčiukas, Andrejus Smoliakovas (Rusija, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – šešdevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, * – jei turite daug laiko, * – nickalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

29–XII. 5 d. – Moterys meluoja geriau. Kristina (rež. A. Šlepikas) – 11, 13.45, 16.30, 19.15, 22 val.
 Stalingradas (Rusija) – 12, 15.15, 18.30, 21.45
 Išbadėjusių žaidynės (JAV) – 14, 16, 18, 20.15
 Senis (JAV) – 14, 16.15, 19, 21.45
 29–XII. 5 d. – Japonijos kino festivalis – 18.30
 5 d. – Lenktynės (JAV) – 18.10
 3 d. – Meilei nereikia žodžių (JAV) – 20.45
 29, XII. 2–5 d. – Bado žaidynės. Ugnies medžioklė (JAV) – 15.15, 18.15, 21.30; 30, XII. 1 d. – 12, 15.15, 18.15, 21.30
 29, 30, XII. 2–5 d. – Toras 2. Tamsos pasaulis (3D, JAV) – 11, 13.30, 16.15, 18 val.; XII. 1 d. – 13.30, 16.15, 18 val.
 29–XII. 5 d. – Ogis ir tarakonai (Prancūzija) – 11.30, 13.45, 15.45
 29, XII. 2–5 d. – Kapitonas Filipsas (JAV) – 18.30; 30, XII. 1 d. – 12.30, 18.30
 29–XII. 5 d. – Sibirietiškas auklėjimas (Italija) – 15.45, 21.30
 29, XII. 2–5 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 11.15; 30, XII. 1 d. – 11.15, 13 val.
 29–XII. 5 d. – Paskutinį kartą Vegase (JAV) – 15.30, 21.15
 29–XII. 1, 4, 5 d. – Patarėjas (JAV, D. Britanija) – 18.15, 20.45; XII. 3 d. – 18.15
 29–XII. 5 d. – Karti, karti (Rusija) – 19.15, 21.40
 29, XII. 2–5 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukuliu kruša 2 (3D, JAV) – 15.45; 30, XII. 1 d. – 11.10, 15.45
 29–XII. 5 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukuliu kruša 2 (JAV) – 14.30; Turbo (JAV) – 12.15, 16.45; Turbo (3D, JAV) – 13.20
 29–XII. 4 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 18 val.
 29–XII. 5 d. – Gravitacija (3D, JAV) – 21 val.
 30, XII. 1 d. – Sparnai (JAV) – 11.30
 29–XII. 5 d. – Pistonai (Lietuva) – 21 val.
 XII. 1 d. – Madagaskaras 3 (JAV) – 11 val.

Cinemas Akropolis

29–XII. 5 d. – Moterys meluoja geriau. Kristina (rež. A. Šlepikas) – 10.30, 13.15, 16, 18.45, 21.30
 Stalingradas (Rusija) – 11.45, 14.35, 18, 21.15
 Išbadėjusių žaidynės (JAV) – 15, 17, 19, 21 val.
 Senis (JAV) – 17.30, 20.15
 5 d. – Lenktynės (JAV) – 19.10
 29–XII. 5 d. – Bado žaidynės. Ugnies medžioklė (JAV) – 11.30, 14.25, 17.25, 20.45
 Ogis ir tarakonai (Prancūzija) – 11.45, 13.45, 14.30, 15.45
 Toras 2. Tamsos pasaulis (3D, JAV) – 15.15, 17.45
 Sibirietiškas auklėjimas (Italija) – 13.30, 19.15
 Kapitonas Filipsas (JAV) – 16.15, 21.40
 29, 30, XII. 2–5 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 12 val.
 29–XII. 5 d. – Blogas senelis (JAV) – 16.45
 29–XII. 4 d. – Karti, karti (Rusija) – 19.30
 29–XII. 5 d. – Paskutinį kartą Vegase (JAV) – 21.50
 Patarėjas (JAV, D. Britanija) – 20.30
 Turbo (3D, JAV) – 13.05
 XII. 1 d. – Turbo (JAV) – 10.15
 29–XII. 5 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukuliu kruša 2 (JAV) – 12.30
 Debesuota, numatoma mėsos kukuliu kruša 2 (3D, JAV) – 11 val.; Sparnai (JAV) – 11.15
 XII. 1 d. – Ozas: didingas ir galingas (JAV) – 10.30

„Skalvijos“ kino centras

29 d. – Julija (Vokietija, Lietuva) – 17.10; 30 d. – 19 val.

29 d. – Lūžęs gyvenimo ratas (Belgija, Nyderlandai) – 21 val.; XII. 1 d. – 18.40; 2 d. – 16.30; 4 d. – 21.10
 30 d. – Paskutinį kartą Vegase (JAV) – 21.15; XII. 2 d. – 14.30; 3 d. – 21.10; 4 d. – 17 val.
 XII. 1 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 21 val.; XII. 5 d. – 20.40
 2 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 20.50; 3 d. – 17 val.
 3 d. – Džesmina (JAV) – 19.10; 5 d. – 17 val.
 Animacinių filmų festivalis „Tindirindis 2013“
 29 d. – programa „Suaugusiųjų žaidimai“ – 19 val.
 30 d. – programa „Pasakų pasaulis“ – 13 val.
 30 d. – programa „Muzika ir grafika“ – 17 val.
 30 d. – programa „Rusų retrospektyva“ – 19 val.
 XII. 1 d. – programa „Istorijos mažyliams“ – 13 val.
 1 d. – programa „Siurrealistinis pasaulis“ – 15 val.
 1 d. – programa „Juoko vitaminai“ – 17 val.
 4 d. – ciklas „Atsiveriantys „Meno avilio“ archyvai“. Vieversiai ant siūlų (Čekija) – 19 val.
 5 d. – Chameleonas (Azerbaidžanas) – 19 val.

Pasaka

Animacinių filmų festivalis „Tindirindis 2013“
 29 d. – Lietuvių programa – 17 val.
 30 d. – Istorijos mažyliams – 14 val.
 30 d. – Pasakų pasaulis – 15.30
 30 d. – Vaizdų muzika – 17.30
 XII. 1 d. – Pasaulio pažinimas – 15.15
 1 d. – Išmintis ir mintis – 17 val.
 1 d. – „Tindirindžio“ uždarymas – 18.30
 29 d. – Džesmina (JAV) – 17.30; 5 d. – 17.15
 29 d. – Stalingradas (Rusija) – 19.30; 30 d. – 21.15; XII. 1 d. – 20.45; 2 d. – 18.15; 4 d. – 20.45
 29 d. – Lūžęs gyvenimo ratas (Belgija, Nyderlandai) – 19 val.; 30 d. – 18.15; XII. 1 d. – 14 val.; 2 d. – 18 val.; 3 d. – 21 val.; 4 d. – 19.15; 5 d. – 15 val.
 29 d. – Julija (Vokietija, Lietuva) – 21.30; 30 d. – 19.15; XII. 1 d. – 16.45; 3 d. – 18 val.
 30 d. – Patarėjas (JAV, D. Britanija) – 15.45; XII. 1 d. – 16.15; 3 d. – 18.15; 5 d. – 19.15
 30 d. – Kapitonas Filipsas (JAV) – 20.45; XII. 1 d. – 18.45; 3 d. – 20.30; 4 d. – 18 val.; 5 d. – 21.30
 30 d. – Trispalvis (rež. V.V. Landsbergis) – 14.30; XII. 1 d. – 15 val.; 5 d. – 16.45
 30 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 16.15; XII. 1, 4 d. – 21.30; 2 d. – 21 val.; 5 d. – 20.30
 30, XII. 2 d. – Palikti Aliaskoje (JAV) – 19.30; 4 d. – 17 val.; 5 d. – 16.30
 2 d. – geriausias 2013 m. „Kanų liūtų“ reklamos – 20.30
 2 d. – susitikimas su V.V. Landsbergiu, filmukas apie negalią – 10 val.
 2 d. – susitikimas su fitneso čempionu, neregė mergaite, filmukas apie negalią – 13 val.
 2 d. – Virtuvė sielai (Vokietija) – 17.30
 4 d. – Kiniška pasaka (ciklas „Ispaniškai“) – 17.30
 4 d. – Kino vakarai su Izolda – 19 val.
 5 d. – Dviračiais per Himalajus (Lietuva) – 18.30

Ozo kino salė

29 d. – Julija (Vokietija, Lietuva) – 16 val.; 30 d. – 14 val.; 4 d. – 17.40
 29 d. – kino ir muzikos vakaras „Su muzika į vaiko širdį“ – 18 val.
 30, XII. 5 d. – Vardas tamsoje (rež. A. Marcinkevičiūtė) – 16 val.
 3 d. – Trispalvis (rež. V.V. Landsbergis) – 16 val.; 5 d. – 17.40
 3 d. – Streikas (rež. R. Zabarauskas) – 17.40
 4 d. – Samsara (JAV) – 16 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

29, 30 d. – Moterys meluoja geriau. Kristina (rež. A. Šlepikas) – 10.30, 11.30, 13.15, 14, 16, 16.30, 18, 18.45, 19.15, 20.30, 21.30, 23.15; XII. 1–5 d. – 10.30, 13.15, 16, 17.45, 18.45, 21.30
 29, 30 d. – Stalingradas (Rusija) – 11.15, 14.15, 18, 21.15, 22.30; XII. 1–5 d. – 11.15, 14.15, 18, 21.15
 29, 30 d. – Išbadėjusių žaidynės (JAV) – 13.30, 18.30; XII. 1–5 d. – 13, 18.15
 29, 30 d. – Senis (JAV) – 17, 19.30; XII. 1–5 d. – 17, 19.15
 XII. 5 d. – Lenktynės (JAV) – 20.15
 5 d. – Meilei nereikia žodžių (JAV) – 18 val.
 29, 30 d. – Ogis ir tarakonai (Prancūzija) – 10.40, 12.45, 15.15; XII. 1–5 d. – 11.45, 13.45, 15.45
 29, 30 d. – Kapitonas Filipsas (JAV) – 14.45, 21.45; XII. 1–5 d. – 14.45, 21.40
 29, 30 d. – Toras 2. Tamsos pasaulis (3D, JAV) – 15.45, 18.15; XII. 1–5 d. – 16.30, 19.30
 29, 30 d. – Patarėjas (JAV, D. Britanija) – 20.45; 1–4 d. – 17.30; 5 d. – 17.30, 21.50
 29, 30 d. – Bado žaidynės. Ugnies medžioklė (JAV) – 15.30, 21.50, 23.40; XII. 1–5 d. – 15, 20.30
 30, XII. 1 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukuliu kruša 2 (JAV) – 10.15; 12.30; 2–5 d. – 12.30; 29, 30 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukuliu kruša 2 (3D, JAV) – 13.40; XII. 1–5 d. – 14 val.
 29, 30 d. – Turbo (3D, JAV) – 11 val.; XII. 2–5 d. – 11.30
 1–4 d. – Paskutinį kartą Vegase (JAV) – 20.15
 29, 30 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 10.50; XII. 1–5 d. – 10.40
 XII. 1–5 d. – Sparnai (JAV) – 11 val.
 XII. 1–5 d. – Blogas senelis (JAV) – 13.30
 XII. 1–5 d. – Pistonai (Lietuva) – 15.30
 29, 30 d. – Sibirietiškas auklėjimas (Italija) – 21, 23.30; XII. 1–5 d. – 20.45
 29, 30 d. – Tūnams tamsoje 2 (JAV) – 23.50
 XII. 1 d. – Mikė Pūkuotukas (JAV) – 10.30

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

29, 30 d. – Moterys meluoja geriau. Kristina (rež. A. Šlepikas) – 10.30, 13.15, 16, 16.30, 18.45, 19.15, 21.30; XII. 1–5 d. – 10.30, 13.15, 16, 18.45, 21.30
 29–XII. 5 d. – Stalingradas (Rusija) – 14.30, 18, 21, 21.15; Išbadėjusių žaidynės (JAV) – 13.30, 18.30; Senis (JAV) – 15.45, 20.45
 5 d. – Lenktynės (JAV) – 19.05
 4 d. – Meilei nereikia žodžių (JAV) – 21.40
 29, 30 d. – Ogis ir tarakonai (Prancūzija) – 10.15, 12.15, 14.15; XII. 1–5 d. – 10.45, 13, 15.30
 29–XII. 5 d. – Toras 2. Tamsos pasaulis (3D, JAV) – 12.30, 15, 17.45
 29, 30 d. – Bado žaidynės. Ugnies medžioklė (JAV) – 11, 16.10, 20.30; XII. 1–5 d. – 11, 16.15, 20.30
 29, XII. 1–5 d. – Turbo (JAV) – 14 val.; 30 d. – 11.15, 14 val.
 29, 30 d. – Patarėjas (JAV, D. Britanija) – 19.30; XII. 1–4 d. – 19.05
 29, 30 d. – Kapitonas Filipsas (JAV) – 22 val.; 1–4 d. – 21.40
 29–XII. 5 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukuliu kruša 2 (3D, JAV) – 10.15
 Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 12 val.
 XII. 1–5 d. – Paskutinį kartą Vegase (JAV) – 18.15
 29, 30 d. – Sibirietiškas auklėjimas (Italija) – 21.50; XII. 1–5 d. – 21 val.
 XII. 1 d. – Smurfai 2 (JAV) – 10.30

Redaktorė – Monika Krikštopaitė
 Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
 Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė
 Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė
 Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaitė

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išleina penktadieniais.
 Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926.
 El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 900 egz.
 Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė
 Remia LR Kultūros rėmimo fondas, Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

